

**laiškai
lietuviams**

SAUSIS 1999 JANUARY

TIRPSTANČIO LAIKO AKIVAIZDOJE	1	Algirdas Paliokas SJ
KAIP LITURGIJA TEIKIA DŽIAUGSMO	5	A. Saulaitis SJ
ŽVILGSNIS Į LIETUVOS ATEITĮ	10	Jolanta Podleskytė
JEI TURĖTUM TIKĖJIMĄ	17	Chiara Lubich
VISUR YRA PASIRINKIMO LAISVĖ	19	Aušra Mikalajūnaitė
AR SUTIKSITE SU TEIGIMU	20	Jurga Plavičiūtė
KAS PADEDA IR KAS KLIUDO SUGYVENTI	23	Jūratė Ratautienė
KOKS TURĖTŲ BŪTI ŠIŲ DIENŲ KUNIGAS	28	Nijolė Sabonytė
ŠNEKAMOJI BAŽNYČIOS KALBA	30	Vytautas Vitkauskas
TĖVYNĖJE	31	Marija A. Jurkutė
ŠYPSULIAI	34	Red.
TRUMPAI	35	Juoz. M.

Šis numeris iliustruotas Algimanto Kezio nuotraukomis iš 1999 metų jo išleisto kalendoriaus.

Viršelio piešinys ir skyrių vinjetės- Ričardo Spitrio.

Lietuviškas raidynas-Jono Bogutos.

*Visiems mūsų Skaitytojams, Rėmėjams ir Bendradarbiams
gausios Viešpaties palaimos per visus 1999-uosius metus!*

Laiškų lietuviams Redakcija, Administracija ir Leidėjai

LAIŠKAI LIETUVIAMS (LETTERS TO LITHUANIANS) (TJSPS 301-540) is published monthly except bimonthly July/August, for \$20.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago. IL 60636. Periodicals postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to Laiškai Lietuviams, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636-1098.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

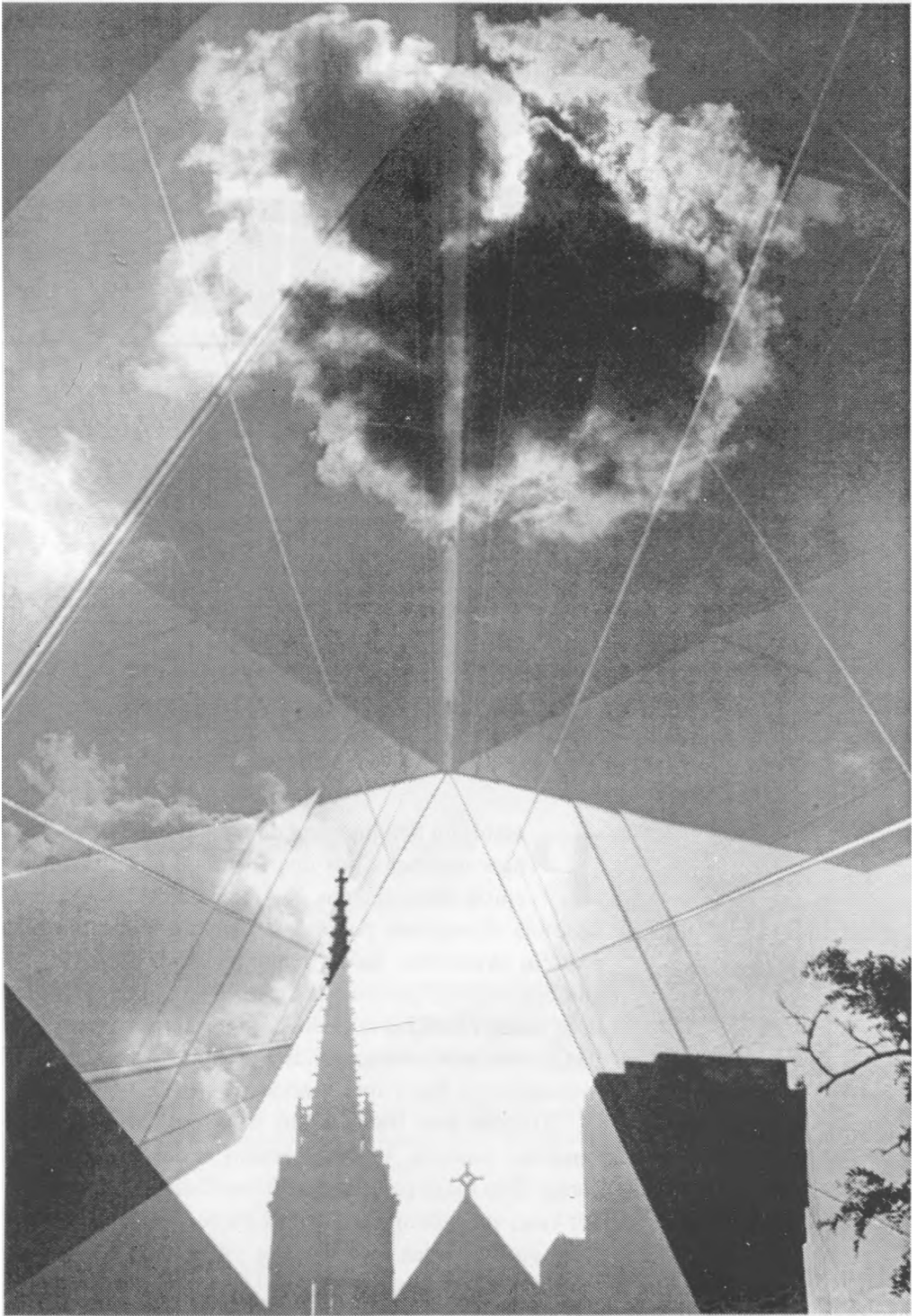
1999 / SAUSIS - JANUARY / VOL. L, NO. 1

TIRPSTANČIO LAIKO AKIVAIZDOJE

Algirdas Paliokas, S J

Paskutinių Senųjų Metų dieną taip lengva panirti į švelnios melancholijos upę ir ramiai plaukti, stebint praėjusių dienų vaizdus. Kokie jie įvairūs! Kartu su jais atsikartoja džiaugsmo, paguodos, ramybės ir kitokių malonių patirčių akimirkos. Tačiau maloniai glostančių širdį ir sielą emocijų tėkmėje pasirodo ir sunkūs laikotarpiai, gal ne savaitę ir ne mėnesį kankinę mus. Jie gilius atodūsius iššaukia, o kartais ir ašarą tenka nubraukti. Bet visa tai jau praeitis, negrįžtamai nutekėjęs laiko upės vanduo.

Artėjant prie Naujų Metų slenksčio, pasirodo ir neįgyvendintų svajonių, šviesių lūkesčių ir džiaugsmingos vilties banga. Taip maga patikėti, kad ji bus didelė ir stipri ir neš tave per visas ateinančių metų dienas. Protas, savo ruožtu, primena praeityje iškilusias, nors ir daug vilties teikusias, bet greitai nuslūgusias, panašaus pobūdžio bangas. Pradėjęs kalbėti, protas nenori nutilti. Jis primena taip pat emocijomis neatžymėtas monotoniškų pareigų pilnas, pilkutėles kasdienybės dienas, kurių bene ir buvo daugiausia.

Fourth Presbyterian Church, Chicago, Illinois,

Naujųjų Metų naktį mes linkime kitiems, nesąmoningai ir sau, kad ateinantieji būtų geri, ramūs, sveikatingi, laimingi... Tiek mes, tiek jie ir bandėme tokiais padaryti kiekvienus praėjusius metus. Nepavyko! Kur ta kelrodė žvaigždė, Trims Karaliams kelią rodžiusi ir nuvedusi prie išganymo Šaltinio? Aišku, žmogiškai negalimybei reikia dieviškos visagalybės. Bet kaip šią paramą iššaukti?

Viena moteris pasakojasi kunigui:

- Atėjo senatvė, įvairūs negalavimai neatstoja nei dieną, nei naktį ir mano visos dienos vienodai pilkos, o kartais niūrios, tamsios, net juodos. Taip sunku gyventi ir jokio pragiedrulio nei dabartyje, nei ateityje. Tiesiog gyventi nebesinori. Ir kam mane tokią dar Dievas žemėje laiko?

Nedavęs per daug įsisiūbuoti, kunigas klausia:

- Ar jūs turite vaikų, anūkų, kitų giminių ir šiaip artimų žmonių, kuriuos mylite, kuriems gero linkite?

- O taip, ir čia, ir Lietuvoje. Tik gaila, kad ne visi geri ir ne visiems gerai sekasi, - atsakė moteris.

- Ar norėtumėte jiems padėti?

- O taip, žinoma.

- Priemonė labai paprasta, o rezultatai labai nepaprasti. Nuo šios dienos pradėkite kasdien kalbėti rožančių. Jei norite, melskitės kiekvieną dieną už kitą žmogų, jei norite, už kelis, ar visus. Tačiau be praleidimų, kiekvieną dieną iki pat tos valandos, kada Dievas pasišauks.

Švč. M. Marija yra pažadėjusi tarpininkauti tiems, kurie kasdien sukalba bent vieną rožančiaus dalį. Beje, padėdama jiems, jūs ne mažiau ir sau padėsite. Ar pažadate? - klausia kunigas.

- Pažadėt pažadu, tikrai rožančiaus neturiu ir kaip kalbėti jau primiršau.

- Tuoju pat gausite rožančių ir knygutę. Te Dievas stiprina šį jūsų pasiryžimą.

Po metų artimieji atveža ją velykinei išpažinčiai. Vos kunigą pamačiusi, prabilo:

- O kunige, kaip mano gyvenimas pasikeitė. Dabar esu ramybėje. Man gera gyventi. Jaučiu savo gyvenimo prasmę. Juk aš ir mano malda reikalinga kitiems. Tiesa, negalavimai ir sunkumai pasitaiko kaip ir anksčiau, tiktai dabar aš jų kažkaip nejaučiu. Mano nuotaika dabar pastoviai giedra.

Dar po metų:

- Dabar aš jau sukalbu ne vieną rožančiaus dalį per dieną. Meldžiuosiu taip pat, skaitydama maldaknygę. Dažnai mąstau apie Kristaus gyvenimą, amžinybę, dangų. Tai mane paguodžia ir stiprina. Savo vienišumą ir visus kryžius auکوju už artimuosius. Man rodos, už visa tai man gausiai Dievas atlygina. Negaliu jums atsidėkoti, kunige, už išgelbėjimą iš niūrių ir beprasmiškų mano senatvės metų.

Žvaigždė, nuvedusi į maldą ir aukojimąsi, iššaukė aiškiai juntamą Aukščiausiojo pagalbą ir perkeitė sunkius metus į ramybės, paguodos ir gyvenimo įprasminimo metus. Ir ši Visagalio dovana iš jos nebus atimta.

Laimingasis mūsų laikas ir jo trukmė priklauso nuo Dievui ir artimui nesavanaudiškai atiduoto laiko. Gauni daugiau nei atiduodi, nes davėjas yra Dievas.

Metai netrunka praeiti. Su kiekvienais metais žemėje laiko mums vis mažiau ir mažiau. Daugiau laiko aukodami, ne tik pratęsiame laimės viešnages, bet ir vis daugiau pasiruošiame amžinybei. Juk žemės gyvenimas yra bandymui, brendimui, tobulėjimui.

Neregimai, negirdimai prislinkęs, mūsų protu naudodamasis, gundytojas įtikinės: neverta Dievui aukoti daugiau laiko, geriau dabar neprasidėti su tokia nuobodybe, atidėk ateičiai, yra žymiai svarbesnių ir malonesnių dalykų, žemėje tiek daug yra nenuodėmingų malonumų, geriau neprasidėti su tokiais abstrakčiais dalykais, nes gyvename konkretų žemišką gyve-

nimą, suspėsi, dar daug laiko turi, o jeigu labai jau nori, tai pradėk, bet tik ne šiandien ir t.t.

Jeigu, žmones suskirsčius, galima būtų pensininkus priskirti laimingųjų kategorijai, nes jie turi laiko (taip bent galvojama). Tuo tarpu dirbančiuosius kankina kasdienybės monotonijs bei besisukanti pareigų, rūpesčių, reikalų karuselė, o kartais blogasis laikas dar kryžiumi užgula pečius. Nei rėk, nei bėk, o turi išverti ir viską pernešti. Kaip dažnai šitie sunkumai erzina, nervina, pykina, žodžiu - atima ramybę, džiaugsmą, o kartais ir ligą įvaro. Tačiau ir pastariesiems yra kelrodė žvaigždė, tik reikia ją pamatyti.

Šv. Mišių aukoje įvyksta perkeitimo stebuklas. Minėtoji moteris dėka laiko dovanos tinkamo panaudojimo galėjo perkeisti savo gyvenimą. Perkeitimo stebuklu gali naudotis visi.

Yra ne tik mokslo, meno, technikos, bet ir tobulybės genijai. Jie ėjo tos pačios žemės, tokio pat gyvenimo keliu. Ką jie darė kitaip?

Pirma. Jie buvo jautrūs Dievo žodžiams. Jie stengėsi juos suvokti ir išsaugoti. Jie mąstė apie tai ir jų laikėsi, o mes greitai užmirštame, jie praeina pro mus.

Antra. Jie suprato, jog Dievas nieko nedaro šiaip sau ir kad nieko gyvenime nėra be prasmės.

Trečia. Jie šventai tikėjo, jog žemėje yra vienintelis tiesus kelias - tai Dievo valios vykdymo kelias.

Ketvirta. Jie mokėjo įprasminti, visą laiką, nežiūrint koks jis būtų.

Kaip įprasminti laiką, kaip jį perkeisti? Tam reikia ryto intencijos ir vakaro aukos.

Kiekvienas, net įprastinis, daugybę kartų besikartojantis veiksmas yra reikalingas amžinybei, jeigu mes mokame jį panaudoti amžinybei. Ryto intencija mes pasirenkame kam skiriame šią dieną. Jeigu ryte žmogus viską paveda Dievui ir dėl Dievo pasirošęs atlikti visus darbus, pernešti sunkumus ir visa priimti, kas jį beištiktų, tuomet, priimdamas tos dienos Dievo valią ir ją vykdydamas, jis meldžiasi savo darbu. Jeigu vakare kaip didelį turtą jis paauko-

ja Dievui savo dienos veiklą bei visas akimirkas, padėkoja už pagalbą ir atsiprašo už klaidas, tuomet ir įvyksta perkeitimas. Žmogaus diena tuomet tampa žmogaus ir Dievo diena, Kūrėjo ir kūrinio bendros kūrybos diena. Ji darniai įsipiešia į Visatos kūrimo mozaikos istoriją.

Prisiminkime Kristaus nuo kalno paskelbtą konstituciją. Čia ir žmogaus pasaulėžiūros formavimo kelrodžiai, ir vidinių nuostatų bei elgesio dėsniai. Kartu yra ne tik pažadėtas, bet ir realiai išsipildantis atlyginimas čia ir anapus. Ar galime tobulėti kalno pamoksle išvardintuose nurodymuose? Ne tik galime bet ir privalome. Tuo mūsų kasdienos perkeitimas atneša didesnę dvasinę naudą ir mums, ir mūsų aplinkai, t.y. mes augame pašvenčiamojoje Dievo malonėje. Šia malone žmogus tampa stiprus Dievo galia. Sielos dangus šviesėja, nuotaika gerėja, sunkumai mažėja, žodžiu, gėrio ir laimės vis daugiau, nes žmogus vis prie Dievo arčiau ir arčiau.

Šv. Jonas apaštalas stebina tvirtinimu: "Visiems, kurie jį priėmė, jis davė galią tapti Dievo vaikais" (Jn 1,12). Jei vaikai tėvą myli, nori būti su juo ir bendrauti ne tik retkarčiais, o visada, kiekvieną dieną, kiekvieną valandėlę. Kaip būti geru Dangaus Tėvo vaiku be dienos perkeitimo, be bendravimo su Dievu, be Jo valios vykdymo, be dažno meilės žodžio, atliepiančio į Jo meilės begalybę?!

Jei dangaus šventieji galėtų mums ko nors pavydėti, tai jie mums pavydėtų laiko ir jo galimybių. Laikas vertas kaip ir amžinybė.

Naujųjų Metų dieną gaunu Dievo dovaną, vadinamą laiku. Ko tad Dievas laukia ir tikisi iš manęs šiais metais? Viena aišku: labai daug.

O laikas vis krenta praeitin nematomais lašais. Metų skaičius vis auga už nugaros, o iš priekio - mažėja. Einu prie ribos, dviejų pasaulių ribos. Kol dar esu žemiškoje laiko dovanoje, įsirašau į atmintį, išgraviruju savo sieloje kelią rodančius žodžius: LAIKAS! DIEVAS! AMŽINYBĖ!

KAI LITURGIJA TEIKIA DŽIAUGSMO

A. Saulaitis, SJ

Ivadas. Tėvai porą dešimtmečių pašvenčia vaikus auginti. Todėl nenuostabu, kad Bažnyčia pirmoje vietoje laikydama suaugusių tikėjimo ugdymą, daug jėgų skiria vaikų bei jaunimo auklybai. Šio auklėjimo esminis išgyvenimas yra gyvoji liturgija, suprantamose apeigose jaugianti kasdienį jaunų žmonių gyvenimą, brendimą bei kultūrą su jų atsilepimu Kristaus Evangelijai.

1998-1999 metais sueina 25-eri nuo pirmųjų Apaštalinio Sosto dokumentų apie vaikų Mišias: 1973 lapkričio 1 d. paskelbtas *Vaikų Mišioms vadovas* ir lygiai po metų *Eucharistinės maldos Mišioms su vaikais*. Šios pagrindinės nuorodos bei gairės atspausdinamos bažnytiniame mišiole.

Mišios su vaikais - jokia naujiena, nes, kiek sąlygos leido, gerosi parapijose, mokyklose bei jaunimo sąjūdžiuose nuolat stengtasi vaikus įtraukti, įjungti, suteikti sąlygų bendruomenę išgyventi ir tikėjimą išreikšti. Vatikanas II ir išvis pirmasis visuotinės Bažnyčios vyskupų sinodas Romoje (1967) ėmėsi uždavinio tiek bendrą krikščionišką auklėjimą, tiek liturginę praktiką įsakmiai vaikams ir naujoms gyvenimo sąlygoms pritaikyti.

Vaikų liturgijos nuotaika. Suaugusiems, o ypačiai vyresnio amžio žmonėms (kaip šias eilutes rašančiam) bažnyčioje pamatytas kūdikis, vaikas ar jaunuolis iš karto kelia siaubą. Jeigu vaikutis pradės zirzti ar verksti, iš karto sugriūva dvasinis susitelkimas, asmeninis ryšys su Dievu, dėmesys Mišių turiniui bei vyksmui. O statistika rodo, kad retas jaunas žmogus, pamatęs senutę ar "dėdę", išsigąsta dėl galimo

kosėjimo, šniaukimo, velkamų kojų žingsnio ar ne visai patydomis kalbamų poterių.

Kai dauguma Žodžio liturgijos ar Mišių dalyvių yra vaikai, bažnyčia (ar kita tinkama vieta) panašesnė į šiurmulį ar saikingą turgų. Bažnytinę istoriją pažįstantiems tai panašu į pirmojo tūkstantmečio bažnyčią, kurioje vyskupas (ar kunigas) protarpiais tikinčiųjų dėmesį iššaukdavo kreipiniu "Viešpats su jumis" ar "Ramybė jums", pvz., visiems pačioje pradžioje sugūžėjus, po savaiminio "Aleliuja" prieš Evangeliją, po atnašų eisenos (su sūriais, vaisiais, kiaušiniiais, duona vargšams), po Komunijos procesijos ir prieš pat išsiųsdamas visus namo. Nenuostabu, kad moderniais laikais toks gyvumas sugrįžta bažnyčion, ypač Švč. Sakramentą pagal nuostatus pagerbus atskira koplyčia.

Liturgija su vaikais pilna judėjimo (vaikščiavimo ir judesių), giesmių ir muzikos, maldų su atkartotiniu sakiniu bei skaitinių įvairiais balsais, piešinių, inscenizacijų, spalvų, dialogo tarp kunigo ir dalyvių, vaizdinių priemonių, muzikos instrumentų ir kt. Raginama kuo plačiau panaudoti liturginio laikotarpio simbolius (Grabnyčių žvakes, Advento vainiką bei Jesės medį, Kalėdų Ženklus, Gavėnios įvaizdžius, velykinio Prisikėlimo išraiškas).

Svarbu, pabrėžė nuo 1903 m. Šv. Pijus X visiems tikintiesiems ir nuo 1973-4 Paulius VI (vėliau pakartojo Jonas Paulius II), kad vaikai kuo geriau ruošųsi ir ruošų Mišias (ar kitas apeigas) ir jose kuo daugiau dalyvautų. Neabejotina, kad popiežiškų dokumentų nespėję paskaityti įžiūrės pataikavimą moderniems vaikams, paaugliams ir jaunimui, ir todėl Bažnyčios nustatytos liturginės sielovados šaltiniais

nepasinaudos. Kita vertus, galima būtų klausti, ar neatnaujintomis apeigomis nepataikaujama tiems, kuriems kiekvienos Mišios ar pamaldos privalo būti laidotuvine nuotaika persmelktos. Ne veltui vienas mėgstamiausių vadovėlių vaikų liturgijai vadinamas “Kai liturgija teikia džiaugsmo”.

Su pačiais minimais raštais bei jų aiškinimais galima susipažinti didžiajame bet kurios šalies mišiole, liturginių nuostatų leidiniuose, Apaštalinio Sosto kronikoje AAS, Liturginės kongregacijos biuletenyje *Noticiae*.

Šiame rašinyje apibūdinami ne dėsniai, o kaip vyksta šventiškos ar šiokiadienių Mišios, kuriose dauguma dalyvių yra vaikai.

Ruoša. Visai grupei išdalinami uždaviniai, dažniausiai prašoma pasirinkti, ypač jeigu dalyviai nebe pradinukai. Jaunimo vadovai pagloba ruošos būrelius, kad uždavinys būtų aiškus. Jam pakanka 20 min. Jeigu dalyvių šimtas, Mišių ruoša bus užtrukusi per 33 valandas (pagal statistinius duomenis, geras pamokslininkas parapijos sekmadienio pamokslui ruošti skiria

14 val.). Suprantama, kad kiti iš anksto parūpino reikalingą medžiagą bei priemones, kiekvienai grupei pritaikytas (pvz., akliems vaikams prisimenama parūpinti skambučių, smilkalų, liečiamų daiktų, vengiama žvakių). Prie ruošos priklauso ir bendroji ruoša, pvz., prisiminti ar išmokyti giesmes bei giesmeles. Kad nebūtų per daug aiškinimų pačių Mišių metu ar jei pamaldos sudėtingesnės, trumpai apibūdinama eiga ar pobūdis.

Vieta. Ar tai būtų bažnyčia, ar gamtoje, imamasi vietą paruošti, papuošti. Pagal nuostatus, Mišioms vieta turi būti pagarbi ir pritaikyta (mažiems vaikams siūloma iš pradžių ne bažnyčioje švęsti, kad būtų erdvės judėti). Gamtoje atsižvelgiama į saulę, temperatūrą, drėgmę, sąlygas atsisėsti. Dauguma stovyklaviečių turi pastovią lauko “koplyčią” gražioje vietoje su rąstų suolais (žinomiausia turbūt “*Beržų šventovė*” Neringos stovykloje, JAV).

Laikas. Popiežiški raštai primena reikalą

atsižvelgti į vaikų (plg. jaunimo) gyvenimo ritmą, kad būtų pataikyta į laiką, kuriuo jauni žmonės kuo jautriau išgirstų Dievo žodį ir pagal savo amžių susitelktų. Todėl būna vidurnakčio Mišios su studentais universitete, aušros Mišios su jaunimu stovykloje, vaikučių pamaldos prieš pat valgį ar po žaidimų nurimus, keliaujančiose rekolekcijose prieš pat išvykstant ar pietų pertrauką.

Ižanga. Prieš giesmę ar po jos kunigas susibūrusius pasveikina, kviesdamas nurimti. Dažnai tai daroma atkreipiant dėmesį į jusles ir kas tikrai pamaldų aplinkoje vyksta: apžiūrėjime gamtovaizdį, aplink esančius, dangų; užsimerkę pajuskime saulutę, vėją, šaltesnę ir drėgną žemę; užuoskime miško ar žvakių kvapą; klausykimės paukščių, automobilių garsų, kitų žmonių keliamo triukšmo, o pabaigai taip nutilkime, kad galėtume girdėti, kaip mūsų širdis plaka. Kitąsyk skaitoma malda su atkartotine ar judesiais, pvz., “Paliesk mūsų lūpas, kad gražiai kalbėtume, mūsų akis, kad artimą pastebėtume, mūsų kojas tiesiu keliu eiti...” Taip sąmoningai išreiškiama, kas nujaučiama - kad Dievas yra ten, kur susirenkama Jo vardu.

Atgailos apeigos. Jaunimo bei vaikų liturgijai pagalbinės knygos siūlo daug galimybių. Dalyviai ant popierėlių surašo savo silpnybes ir jas įmeta lauželin, kol giedama “Viešpatie, pasigailėk!” Vienas nuo kito nusisukę, stovi ratu, kol tariama “Tepasigaili mūsų...”, ir tada, vidun atsisukę, iškelia rankas garbės ir šlovės maldai ar giesmei. Arba paima akmenėlį, kurin “sureda” savo naštas, kliūtis augti, klaidas, o tada riedulį numeta dingti vandenyje. (Jeigu pabrėžiama ar iškeliama viena ar kita Mišių dalis, kitos sutrumpinamos ar išleidžiamos; jaunų žmonių maldos būna trumpos ir nuoširdžios).

Garbė ir šlovė. Kur šventiškosiose Mišiose giedama (ar kalbama) “Garbė Dievui aukštybėse”, vaikų Mišiose tinka panašios giesmelės arba atkartotinė palydimi sakiniai, pvz., “Už šią dieną; už gražią gamtą; už tėvelius ir šeimas... Šlovė Tau, Viešpatie!” Paaugsnieji iš keliasde-

Burnham Park Yacht Harbor and Soldier Field.

šimt galimybių (pvz., vysk. P. Baltakio Sielovados tarybos išleisto *Rinkinėlio stovyklai*) išsirenka sau tinkamesnę.

Skaitiniai. Suaugusiems ir parapiinėms bendruomenėms taikomas trejų metų ciklas sekmadieniams ir dvejų šiokiadieniams. Vaikų liturgijoje stengiamasi šių laikytis, nebent proga būtų skirtinga arba skaitiniai per sunkūs. Didesnės kalbų grupės išleidusios *Skaitinius vaikams*, kur Šv. Rašto ištraukų žodžiai ar posakiai pritaikyti. Pamaldų ruošėjai gali laisvai pasirinkti bet kurią Šv. Rašto ištrauką, visuomet paskaitant Evangeliją.

Skaitiniai itin svarbūs, todėl čia pasireiškia kūrybingumas ir įvairovė. Kai Mišios vyko prie įsisiūbavusios jūros, patys dalyviai išrinko net 12 skaitinių apie vandenį. Kai vyresnės mergaitės susikaupė apie žymiąsias Šv. Rašto moteris (pvz. Estera, Judita, Rūta, Motina Marija, Marija Magdaliėtė, Samarietė prie šulinio, Lidija), skaitydamos išvaidino po vieną ar du vaizdelius. Kartais pats kunigas atsineša priemones Evangeliją vaizdžiau skelbti, pvz. ryžių maišelį, akmenį, erškėčių šakas, gausybę žolių, juodžemį palyginimui apie sėją. Gerasis samarietis arba moderniai šio palyginimo pritaikyta mintis išvaidinta daug kartų. Kai skaitinyje Jė-

zus kalba ant kranto sustojusiai miniai iš laivelio, jaunimas nusprendžia kapelioną valtin pasodinti.

Kartą per Sekminės Notre Dame Katedroje Paryžiaus kardinolas arkivyskupas paprašė po du suolus atsisukti ir apie skaitinius pasikalbėti - tiek ir buvo tą šventę pamokslo. Bet kokio ar mišraus amžiaus vaikų Mišiose prieš skaitinius susėda mažais rateliais, su vadove kiekvienas pasikalba apie skaitinius, o atstovė po kažkiek minučių visumai būrelio įžvalgas perduoda; jei reikia, kunigas pabrėžia, iškelia ar papildo pasakytas mintis. Maži vaikučiai nupiešia vaizdus ar skaitinio iššauktas temas (parapinėse Mišiose atskirai Žodžio liturgiją, šventę, atneša piešinius prie bendrojo altoriaus visuotinei maldai ar atnašų ruošai).

Bažnytiniai dokumentai ragina homiliją vesti pasikalbėjimo būdu, kad vaikai galėtų atsiliepti ir labiau dalyvauti. Jeigu kunigui per sunku vaikams kalbėti, tarp kunigo įvado ir baigminių žodžių žodeliu įsiterpia (ar vaidinimėlį veda) kitas asmuo.

Tikėjimo išpažinimas. Dažnai vartojamas Krikšto dialogas: "Ar tikite Dievą Tėvą - Jo Sūnų Jėzų Kristų... Šventąją Dvasią Gaivintoją - Taip, tikime!" Tam tikrom progom čia duodama

švęsto vandens persižegnoji (kartais iš upelio) ar kakta patepama (paprastu, Krikštą bei Sutvirtinimą primenančiu) aliejumi. Čia vėl proga judėti - procesijai, kartais pro vartelius, kryžių, per slenkstį.

Visuotinė (tikinčiųjų) malda. Beveik visi vaikai sugeba ir drįsta savo prašymus pasakyti. Pamaldų talkininkei ar kunigui tenka pasirūpinti, kad būtų prisiminti pasaulio vaikai, vargstantys, mokytojai ir pn., nors jaunesni vaikai (iki 10-11 m.) daug jautresni plačiam pasauliui negu vyresni (kurie atspindi suaugusių siauresnį akiratį).

Kartais visuotinę maldą palydi eiseną su daikteliais, pvz., knyga - už mokyklą, žvakė - už Kristaus šviesą širdyse, rankdarbis - kūrybingumą, jaunimo sąjūdžio ženklas - sutartinės pastangos... Retkarčiais vaikai išvaidina tai, ko meldžia, pvz., benamį, bedarbį, slaugantį ligonius, netekusį artimo žmogaus...

Atnašų ruošė. Nuo jaunų dienų skatinama rinkliavą bent šventadienio Mišiose vaikams atlikti. Dar prieš Mišias primenama apie rinkliavą ir įsakmiai paaiškinama, kad surinktos pačių vaikų turėtos lėšos skiriamos vargšams arba dar geriau - aiškiam tikslui. Mažos mergytės kartą surinko pakankamai misijų kraštuose vargstančiai šeimai karvę nupirkti. (Kunigui už kelionę ar patarnavimą auka skiriama jaunimą globojančios grupės atskirai nuo rinkliavos).

Jeigu atnešama daugiau dalykų tikinčiųjų maldos metu, telieka duona, vynas, vanduo, liturginiai indai. Jeigu ne, nešamos dar, pvz., staltiesė, žvakės, gėlės, kryželis, kiti puošmens. Nors šiaip liturgijoje atnašų ruošė nepabrėžtina, vaikų bei jaunimo liturgijai tai proga suprasti, kaip duonos ir vyno atnašos yra Dievo dovanos ir žmogaus pastangų išdava.

Eucharistinė malda. Kaip nuostatai teigia, vaikų Mišiose svarbu šioje vietoje įterpti trumpą, gerai apmąstytą sakinelį, primenantį, kodėl ir kad Dievui Eucharistinė (graikiškai, šlovinga padėka ar dėkinga šlovė) malda dėkojame ir kad prisimename Jėzų.

Ižanginis dialogas (Viešpats su Jumis, Aukštyn širdis, Dėkokime Viešpačiui Dievui, su atliepais) visuomet tas pats (kaip ir Viešpaties duoną ir vyną laiminantys žodžiai), bet likusios maldos dalis pritaikyta vaikams.

Galima pasirinkti iš trijų Eucharistinių maldų, kurių trečioji turi velykmečio interpus (ir kur vyskupų konferencijos parengia, kitoms progoms skyrelius). Visose žodžiai suprantami, sakiniai trumpi be lotynizmų. Kiekvienoje Eucharistinėje maldoje yra atkartotinės arba aklamacijos, pvz., "Jėzus už mus savo gyvybę atidavė", "Tave garbiname, Tave šloviname, Tau dėkojame".

Turinys tradicinis, bet kalba bei posakiai pritaikyti vaikams iki paauglių amžiaus (kam šios maldos prieš 25 m. ir skirtos). Nuostatai pataria, kad vaikai stovėtų, jeigu nepatogu kauptis ar susigrūdę; be to, stati geriau mato. Vaikai be baimės prieina prie pat altoriaus, dažnai pakraštyje uždedami savo piršteliu. Vienas labai garbingas dvasininkas visai neišsiblaškė, kai mergytė atsistojo tarp jo ir altoriaus. Kaip sako Jėzus ir 1973 m. dokumentas kartoja, "Leiskite mažuteliams ateiti pas mane".

Didysis "Amen" visuomet iššaukia vaikų akių dėmesį, kai kunigas aukštai iškelia Duoną ir Vyną. Jeigu Šv. Augustino laikais šis "Amen" jo apibūdintas kaip perkūno trenksmas, tai vaikai stengiasi ilgesnę melodinę "Amen" grandinėle giedoti.

Tėve mūsų. Čia vėl kone privalomas įvadas. Kartais kunigas paprašo vieno būrelio pačiam sugalvoti ir vesti pusminutines apeigas, pvz., priekyje lyg turguje dairosi paskiri asmenys, pamažėli susiima rankomis ratu - ir visi drauge kalba Viešpaties malda.

Jaunesnieji maldą kartais kalba "indėniškai" - su judesiais, rankas dangun tiesdami, delnais duonytę susukdami, vienas kitam rankų padavimu atleisdami. Dažnai kunigas kviečia visus prisijungti ir kaip jis (tai pirmųjų krikščionių įprastas pobūdis) rankas išskėtus melstis. Dažnai išleidžiamas suaugusių Mišių intarpas

ir tiesiai tariama “Tavo valdžia, ir galybė, ir garbė per amžius” - tai ir ekumeninė maldos pasibaiga.

Ramybė. Jeigu “Tėve mūsų” maldai susikabinę rankomis, tik paspaudžia artimųjų kaimynų rankas. Kai būrelis susigyvenęs, ramybės linki ilgiau ir kiekvienam. Vadovės apeina savo auklėtines, mokiniai pas mokytoją. Linkėjimą įveda tradicinė malda arba vienas kelių pakaitalų, nukreiptų į Dievo karalystės teisingumą, taiką ir ramybę, kurios pasaulyje reikia, bet kurios pasaulis neparūpina.

Duonos laužymas vaikų Mišiose labai reikšmingas, todėl kunigas sąmoningai didelį paplotėlį laužia, dažnai palydėdamas aiškiai matomą veiksmą viena tradicinių maldų (seniausia žinoma nuo 90 m. po Kr.) ar Komunijos priegiesmiu, o tada giedamas ar kalbamas “Dievo Avinėli”. Jeigu Mišioms paplotėlis pačių mokinių ar stovyklautojų iškeptas, ir judesys, ir mūsų dovanų kaita į Dievo Dovaną labai akivaizdi.

Komunija. Jau visur kunigai pripratę katoje kryželiu peržegnoti rankose nešamus ar už rankos vedamus priešmokyklinio amžiaus vaikus, kai tėvai ar vyresni šeimos nariai ateina Šv. Komunijos priimti. Pagal bendrą dėsnių Komuniją dalinti padeda vienas ar daugiau suaugusių ar vadovų, ir, jei sąlygos leidžia, priimamas ir Kristaus Kraujas, ypač jei dalyviai vyresni.

Čia vėl procesija, judresnius vaikus į Mišių eigą įtraukianti, jeigu daugiau dar pirmosios Komunijos nepriėmusių, šie kviečiami po priėmusiųjų ateiti, kad kunigas (ar ir kiti Komunijos dalytojai) galėtų juos palaiminti.

Malda po komunijos. Vaikų Mišiose dažnai čia skaitomos padėkos maldos su atkartotine arba prašymas siųsti Šventąją Dvasią visiems, vėl su pakartojamu sakiniu “už tavo globą... už tavo dovanas, už Tavo Sūnų... dėkame Tau, dangaus Tėve”. Didesni patys su-

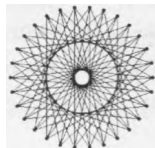
galvoja padėkos, ryžto ar sąmonę išreiškančius žodžius, kuriems kiti atliepiu pritaria.

Laiminimas. Keliais žodžiais kunigas primena skaitinių mintį, išgyventas apeigas, krikščioniškąjį pasaulimą liudyti ar pn. ir tada laimina tradiciniu Švč. Trejybės peržegnojimu. Šis dažnai įvedamas šventraštinio laiminimo “Tesaugo ir tegloboja, teparodo jums savo veidą, tebūna jums maloningas...” ar šiuolaikiniu “gamtoje ir mieste, mokykloje ir darbe, žaidimuose ir nuotykiuose telaimina”.

Puoselėdami lietuvišką paprotį šeimos narių prieš svarbų įvykį peržegnoti, šventiškomis progomis ar per paskutiniąsias moksle metų ar stovyklos Mišias dalyviai kviečiami kryželiu paženklinti kaimyno kaktą. Savaime vaikai suranda tėvus, vadovai savo globotinius, draugai draugus. Kartais kunigas prašo, kad vaikai ir kiti dalyviai dideliu kryžiumi drauge žodžius tartų ir peržegnotų patį kunigą, kuris amžinai kitus Dievo vardu laimina.

Kitos apeigos. Įvairiomis progomis šie sudėtingesnių Mišių bruožai tinka maldai prie stalo (pvz., su giesmele, atkartotine), ryto ar vakaro maldai (su keliais sakineliais iš Šv. Rašto), auklėtojų susitelkimui, rekolekcijų susikaupimams. Apeigos pritaikomos visai laisvai vaikams ar žmonėms su negale ir kitoms grupėms.

Viską nulemia esminis dėsnis, kad veiklus ir sąmoningas dalyvavimas liturgijoje yra nepainiojamas krikščioniškojo gyvenimo šaltinis (Pijus X - prieš beveik šimtą metų). Vaikų ir vaikams, jaunimui ir jaunimo liturgija - išskirtinė progą tikėjamą išgyventi ir išreikšti, o jos ruošėjai rūpinasi stovyklinę, mokyklinę ar atskirai atliktą liturgiją taip ugdyti, kad jauni žmonės galėtų brėsdami įsijungti į eilinę parapiją ir suaugusiųjų krikščioniškąją bendruomenę.

ZVILGSNIS Į LIETUVOS ATEITĮ

(suaugusiųjų grupėje premijuotas rašinys)

Jolanta Podleskytė

Skubiu žemyn gatve, pakeliu galvą - prie namo kampo šviečia naujas laikrodis, kiek paėjęs toliau - vėl kitas, galvoju sau - visai kaip Bergmano filme "Žemuogių pievelė", mąstau sau - gal jau ir valandos išnyko, kad taip rūpinamasi akcentuoti minutes, o gal žmonės įprato visur vėluoti? Na, bet štai, - mano mintis nutraukia netikėtas praeivio klausimas: "Gal galėtumėte pasakyti, kiek dabar yra valandų?" Ir taip kiekvieną dieną, - kuo daugiau mieste laikrodžių, ir dar tokių gražių, tuo daugiau gatvėje pasimetusių žmonių, klausiančių laiko... Kodėl?! Na, bet kas man atsakys į tą klausimą. Einu toliau, o štai ir senutė, vėliau kiek per vidutinį amžių persirietęs vyriškis manęs prašo pinigų (vienas sako - duonai, kitas - vaistams), kai mieste yra nemažai labdarinių organizacijų. Keista, pagalvoju. Juk tiesiog baisu, kad žmonės nebemato laikrodžių, - ryškiai šviečiančių miesto akcentų ir nebesilanko ten, kur juos galėtų tikrai gerai materialiai paremti. O gal tai ir gerai?!.. Kas žino?.. Todėl, atsisdusi prie troleibusų stotelės, užsisvajojau žiūrėdama į lėtai per sniegą slenkančius autobusus ir troleibusus, pro snieginą užuolaidą mačiau vien pavienius paniurusius praeivių veidus. Tylu, nė mažiausio ūžesio ir, užsižiūrėjusi į lėtai slenkantį debesį, supratau, kad aš jau skrendu skrendu, t.y., svajoju...

Kur man skristi, deja, nežinojau, bet debesėlis man patarė: "skriskim į Lietuvos ateitį!"

- Oho, - galvoju, - čia tai bent! Kaip gražu ir miela skristi ten, kur niekas dar nebuvo!..

- Taigi pirmyn!

Mano kojos jau nesiekė žemės, kai pamaciau troleibusiuką tingiai ropojantį į mano stotelę pasiimti ten jo laukiančių žmonių, o aš jau

skridau į nežinomą ateitį ir todėl vos nesusukau: Sudie, aš greit grįšiu!

- Nė kiek negaila skirtis?, - paklausė manęs debesėlis.

- Ne, visai negaila. Esu toks žmogus, kuriam dabartis egzistavo tik tiek, kiek ji galėjo priklausyti ateičiai.

- O, - sako man debesėlis, - tai aš tikrai neapsirikau, - mano pasirinkimas geras.

- Na, - sako, - dabar aš Tau parodysiu tai, ko Tu nesitikėjai, - skrendam pro Tavo namus.

Ir tikrai netrukus mes atsidūrėme prie mūsų namo. Aš tik žvilgt žemyn, o ten - daugybė žmonių stovi ant mūsų namo stogo ir laiko rankose balionus...

- Vaje, - ištariau sunerimusi, - tai ką gi jie čia veikia?

- Jie taip pat turi savo slaptą svajonę, bet jiems neaišku, kaip surasti tuos kelius, kurie veda į ateitį!

- Tu man labai patikai, todėl ir nešu Tave dabar ten, kur nebėra vergų ir jų šeimininkų, nėra dienos ir nakties, nes nėra laiko, nebėra dejonų, skurdo ir prievartos.

Skrendam tolyn, - saulė kyla ir leidžiasi, mėnuo švyti, o žvaigždės taip akinančiai blykčioja, kad nepaprastai šviesu pasidarė ir, staiga, - vizija, ne vizija, sapnas ar tikrovė, - Gedimino pilis, kaip svajonė ar realybė išnyra pro baltą rūką visa spindinti ir žerinti, nepaprastų sąskambių muzikos garsai vilioja ir kviečia (lyg sutartinės, lydimos styginių orkestro, lyg priskėlimo giesmės, o gal tos ir kitos, bet taip užburiančios širdį savo tyrumu, taip traukiančios savo paprastumu...). Matau ir žibančias karūnas ant moterų galvų, matau vyrus, laikančius baltais obelių žiedais apipintas arfas, pastebiu ir

daugybę vaikų, tautiniais rūbeliais pasirėdžiusių su lumzdeliais ir dūdelėmis rankose.

- Tai nuostabi akimirka!

- Ne, kodėl tik akimirka, - atsako man debesėlis, - tai visa amžinybė.

Man atrodo keista dėl tokio pasakymo ar paaiškinimo, o jam tik juokai ir neša jis mane pro gintarais tvaskančią Nerį, kurioje vis švysčioja didelės raudonos žuvys, krykščia virš vandens linksmiai nusiteikę žuvėdros, supasi ančių būriai ir krykščia, pakrantėje fagotu gadena žąsų pulkai, skečia savo plačius sparnus, purtosi, tiesia ilgus kaklus, apsidairo ir pamažu nutapsi link vandenilio reto grožio ir spalvos plačiomis kojytėmis.

- Vaje, - sušukau, - tai gražumėlis! Tai bent vaizdelis! O kiek dar valčių matau plaukiančių pilies linkui, iš priešingos pusės kažkas švysčioja, - vaje, - tai visa burių jaunystė žydi ir supasi Neries žalsvam ir skaidriam vandenukyje: baltos, mėlynos, oranžinės, - vaje, - net geltonos...

- Turbūt aš sapnuoju, - sušukau.

- Ne, ne, - atitaria man debesėlis, - Tu visai nesapnuoji, dar išvysi tai, kas labai turėtų Tave sujaudinti.

- O ką? - klausiu nekantraudama.

- Tik neklausinėk dabar, o daryk kaip įsakau. Tai va, - užsimerk stipriai stipriai, o kai atsimerksi - pamatysi tai, ko dar nemačiusi!

- Na, atsimerk!

Atsimerkiu ir - o, Dieve, - sušunku, - tai mūsų prezidentas, - apstulbstu trumpam ir nustebusi plačiai atvertom akim žiūriu žemyn.

- O iš kur žinai? - klausia debesėlis.

- Visai net nesuabejojau, - juk tai jis sėdi baltoje karietoje, traukiamoj penketo baltų arklių.

- Tai tik jis, tik jis - švelniai atsako mano širdis. Visi žmonės, stovintys pakelėse, sveikina jį ir meta šiam rinktiniam tautos pasididžiavimui gėlių puokštes, mojuoja trispalvėm vėliavėlėm.

- Na, žinoma, tai jis, - ramiai sau porina debesėlis, bet ar aš galėčiau paklausti tavęs, o

ką jis ten turi rankose?

- Manau, kad Lietuvos herbą! - sušukau nė nemirktelėjusi.

- Gera, - sako man debesėlis, - Tu atspėjai, nors iš tolo galėjai ir neįžiūrėti, bet aš Tau padėjau, - šiek tiek pasisukau ir leidau saulei pašviesti į tą vietą, kur stovėjo jis, Lietuvos laimė ir džiaugsmas.

- Mes tiek daug iškentėjome, kol sulaukėme jo...

- Tss... - sako man debesėlis, - nepamiršk, kad mes negalim minėt praeities, mes jau esame kiti, todėl prašyčiau Tavęs nekalbėti ir neprisiimti to, kas buvo - žiūrėkime tik pirmyn!

Skrendam pro Kalnų parką, o ten, vaje, - gervių ir gandrų daugybė, žmonių būriai, ant kalvų žiba sidabrinės ramos, medžiai stovi ramūs, iškilmingi, plačiai išskėtę šakas, o aplink kalvas - platus dobilų laukas, kuriame bičių daugybė, - tik zvimbia, tik lekia nuo žiedo ant žiedo, tik svyra berželio šakos lig žemės, kur pievoje, tankioje lyg miškas, šokinėja žiogai, ropinėja žibantys jonvabalai...

- O kas ten?

Prie kiekvieno koplytstulpio rūtų darželis, bijūnai, radastos ir mėtos. Kaip nuostabu!!! Virš trijų Kryžių kalno sustojam truputį pailsėti ir vėl nuskambėjo mano susijaudinimo kupinas šūksnis, - baltų balandžių pulkai tūpė ratu aplinkui, burkavo ir glaudėsi vienas prie kito, prie pat kryžių puikavosi radastos ir mėtos, šalavijai ir diemedėliai ir visa tai buvo aptverta žalvarine tvorele. Jaunimas spindinčia sidabru juosta rišo vartelius ir tyliai giedojo. A, tai - "Kurs kentėjai už mus kaltus..." - atplaukia giesmės žodžiai, apkabina ir jau nebepaleidžia, - byra ašaros, širdį gelia...

Pajudam vėl iš vietos ir jau prie Petro ir Povilo bažnyčios, virš Žirmūnų tilto, suspindi sužėri Vaivos juosta - geltonai, žaliai, raudonai. Nespėjau ja gerai pasidžiaugti, kai apačioj plaukė upė, vėliau pasirodė miškas, akinančiai nušvito laukas ir netikėtai atsidūrėme Kernavėje. Kiek tik akys užmato - kalvos visur žaliuoja

lyg apdengtos žaliais aksomais. Ant tų kalvų - žmonių daugybė, visi dainas dainuoja, ratelius eina, mergaitės vainikėlius pina ir meta į upę. O tie vainikėliai, pinti iš įvairiausių žolynų, prismaigstyti baltų žvakelių, lyg žvitrų akelių, tik mirkčioja, tik dega; čia sukasi verpetuose, čia vėl nešami srovės tingiai slysta paviršiumi, lyg kažką galvodami ar svarstydami.

Aplink kalvas rugiai kilo aukšti ir vešlūs, tarp rugių mėlynuoja rugiagėlių žvaigždutės, o aplink rugių lauką griežlės kad šlovina Dievą visokiausiais balsais, tetervinų galybės sveikina susirinkusius savo garsiu burbuliavimu ir taip jie taip pat reiškia savo pasitenkinimą tuo gražiu gyvenimo ritmu, kuriame dangus ir žemė, paukščiai ir žmonės, upė ir žolynai - visa tai ir nedaloma, ir neskaidoma, o tik susilydo į vieną džiaugsmingą išraišką - švente vadinamą.

Vyrai joja ant arklių palei rugių lauką, moterys sėdi vežimuose, traukiamuose dviegių. Ogi tų vežimaičių gražumėlis, - baltomis rožėmis iškaišyti, kur ne kur bijūnėlis kyšo; bernelių kepurėlės meirūnais dabintos, merguželių lelijėlių galvelės - rūtelių vainikėliais, - štai baltomis prijuostėlėmis pasikaišiusios tik dainas dainuoja, tik balselį laidžia, kad net giria suklūsta ir griežlės baltoji giesmelė užtyla.

- Oi, tu rugeli, brangus grūdeli, rugeli žiemkentėli, - atskamba kažkaip lyg iš pačios širdies gilumos, o gal net iš pačios amžių glūdumos iš senų tėvutėlių ar prosenelių giedojimo; o gal tik suskambėjo kalvos taip, kai bernužių rankose sužibo trimitai, - sušlamėjo girios ir laukeliai, sutrimitavo pabudęs briedis, sugaudė pušynėliai... Tik beržynėliai tyliai šlamėjo, o senolių akyse vaidentuvė jauna žiebė, rankose žolynėliai žaliavo.

- Na, - tarstelėjo debesėlis, - dabar - į Trakus!

Nespėjau mirktelėti, o apačioje jau plaukė po mumis ežerai ir salos, viename ežere, - žiūriu - laivelis besisūpuoja, jauna mergelė rankele prisidengusi į pilį vis žiūri... Praskren-

dam tą ežerėlį, iš toli kažk kas mirguliuoja, kai priartėjam prie pilies arčiau, įsitikinu, kad tai žvakių liepsnelės ant kuorų plazda vėjyje, o patys pilies bokšteliai apipinti ažuolų vainikais. Žalių kareivėlių vorelė, kaip žalčio odelė, - žvilga prieš saulutę, mainosi, kai keičiasi rikiuotė, lyg tas aptingęs žaltys, ilgai ir ramiai snaudęs, imtų ir truputėlį suvingiuotų, - savo ilgą ir įsilusį kūną sudrebinutų.

O ten, tarp miškų ir girių, elneliai ir stirnelės ganosi, o anava, - per dirvonus išsigandęs kiškėlis liuoksi, pačioj girios glūdumoje - tik pelėdos ūkčioja, stumbrai, išdidžiai iškėlę ragus aplink tik dairosi, kažko uostinėja išplėtę šnerves, o įsitikinę, kad jie čia tikri karaliai, išdidžiai sutrimituoja...

Šiušena viksvos ežero vandenyje, vėjeliui papūtus, ošia miškai, o buvusiose karalių mėnėse - stalai baltai užtiesti, indai sidabro ir degto molio ant jų puikuojasi, - tuose induose sula ir medus, midus ir gira; daiginti kviečiai ir juodos duonos kepalai ant baltų padėklų, išklotų lininėmis servetėlėmis. Sidabro vartai, apipinti žilvičių šakelėmis tik veriasi ir veriasi, nes traukia ir traukia svečių pulkeliai turbūt iš visų Lietuvos kampelių; o ežerai, rodos, net nejudą, - tik tviska prieš saulę, tik žiba lyg veidrodį, kuriuo slysta gulbių šešėliai, čėža nendrės ir oras kvepia tarsi leukonijomis, tarsi neužmirštuolėmis, o kregždės tik klykauja po žydrai mėlyną dangų ratus sukdamos, kažką nesusprantamo tarpu savęs sučiauškėdamos, sparnais melsvai žydrus plotus karpydamos...

- O, štai ir kitas vaizdelis!

Po Tiškevičiaus dvarą povai išdidžiai vaikštinėja, vaikus varinėja (kaip toj senoj dainoj), uodegas iškilmingai lyg vėduokles tai išskleidžia, tai vėl suskleidžia, retkarčiais tylą sudrumsčia jų veriantis klyksmas, kuris nuaudi lig girios, sugrįžta į sodą ir atsimuša, atgyja ir "šūkaliaja" į kiekvieną medį...

Tami dvari mergelės kaip roželės, ratu susėdusios, sutartines traukdamos, tėvėlių ir broliųjų laukdamos, vainikėlius pina ir laivužėlius

puošia. Pasirodo ilgai laukiamieji šeimos nariai,
 - štai ima ir... nuslysta pirmas laivužėlis, po
 kiek laiko antras, trečias, o dar vėliau ir visas
 tuzinas išklysta po visą ežerų su visu pulku
 gerųjų bernužių ir mergužių, senelių ir močiu-
 čių, vaikelių ir vaikaičių baltais laiveliais, nas-
 turtomis dabintais, lietuviška daina apipintais, -
 taip ir čiuožia lygiu ežero paviršiumi, - tai
 linksmai ir judriai, tai lėtai ir mąsliai - lyg tos
 dainos ritmas juos būtų užvaldęs, supynęs jų
 širdis, į akis vieną regėjimą įdėjęs, vaidentuvę
 jauną užbūręs...

Tik ežeras sruveno žaliu smaragdu, tik
 smulkių žuvelių pulkai nardė tarp plaukiančių
 paviršiuje žolelių, tik margas genelis kažkur
 toli toli, - pačioje pakrantėje, išsirinkęs sau tin-
 kamą medelį, - maisto ieškojo, o ieškodamas
 dusliai tuksėjo ir kalė.

Skrisdami toliau, matėme: gatvę, kuri vedė
 nuo ežerų link bažnyčios, žygiavo ateitininkų ir
 skautų būriai, plazdėjo baltos ir geltonos vėlia-
 vos; visi berniukai ir mergaitės buvo pasitempę
 ir atrodė labai laimingi.

Priešakyje ėjo mergaitės, nešančios Svč.
 Jėzaus Širdies paveikslą, kiek tolėliau matėsi
 truputį atsilikusių mergaičių, kurios laikė Mer-
 gelės Marijos "Paslaptingosios Rožės" statulė-
 lę. Visi giedojo "Marija, Marija..." o ore dar vir-
 pėjo ir procesijos dalyvių varpelių skimbčioji-
 mas, jiems atitardavo didieji bažnyčios varpai.

Debesėlis vėl man sako:

- O, anava, gerai įsižiūrėk, - procesijos
 gale eina kunigas ir laiko monstraciją.

- Tai ji taip spindi, kad, rodos, žvaigždučių
 šimtai mirguliuoja aplinkui?

- Žinoma, negi Tu galėtum dar abejoti?

Ir po šių žodžių kažkaip keistai sužė, su-
 bangavo, sušvilpė, - vėjas ne vėjas, audra ne
 audra, staiga atsidūrė mieste, pradžioje ne-
 susigaudžiau kas tai per miestas, - aplinkui ty-
 rojo prietema, bet palengva akys pradėjo įžiū-
 rėti gatves, namus, surado Trijų Kryžių kalną ir
 aš pagaliau suvokiau, kad esame virš Gedimino
 aikštės, Vilniaus širdy.

**Sears Tower and 311 South Wacker Drive
 Building, Chicago, Illinois.**

Aikštės viduryje, ant pakyls, grojo simfo-
 ninis orkestras, kaip man pasirodė iš toli, - lyg
 ir Ž. Ofenbacho "Barkarolė", apie visą aikštę
 degė kelios žvakučių eilės, ore pleveno nuosta-
 biai svaigi melodija; vyrai, pasipuošę frakais,
 moterys - ilgomis balinėmis suknelėmis skraidė
 lyg nakties svajingi paukščiai, lietė vieni kitus,
 kilnojo kojas, sukosi ratais. Kartais atrodė, kad
 ims jie ir pakils iš čia, pradės skristi virš aikš-
 tės, virš bokšto ir... pasileis per medžių viršū-
 nes, per stogų čerpes ir kaminus, kartu su besi-
 šypsančiu mėnuliu, šokti madrigalus ir val-
 sus... Šnara baltų rūbų klostės, šiurena žolėje
 ežiai, šlama vėjo blaškomi medžiai, tylą nuo-
 stabūs muzikos garsai.

Tautiškai apsirėdžusių vaikų pulkai pasipi-
 la nuo varpinės bokšto, nešini pintais krepše-
 liais baltų lelijų ir baltų rožių, sustato jas prie
 Šv. Kazimiero koplyčios, pagarbiai nulenkia

galvas ir nuščiūva minutei, kitai; netikėtai 4-ių ar šešerių mergytė, sušukusi:

- Aš myliu tave, šventas Kazimierai! - puola prie koplyčios ir padeda melsvų žibučių, įsimaišo į minią (kažkur dar matosi jos gelsva kaselė su rausvu kaspinu, bet ir ji greitai dingsta). Žmonės suūžia kaip bitės ir staiga nuvilnija virš visų galvų:

Ten už upių plačių žiba mūsų pulkai:

Jie mylimą Lietuvą gina;

Kam nusviro galva, —

tam Dangaus angelai

Vainiką iš deimantų pina!

Visi dainavo susikibę rankomis, svyravo tai į vieną, tai į kitą pusę, o man rodės, kad tai Baltijos jūros bangos - tai kyla, tai leidžiasi.

- Tik Tau, tik Tau, šv. Kazimierai, angelai deimantų vainikus pina, - sušukau garsiai, bet tik vėjas sušvilpė ir pasigriebė paskutinį sakinio žodį:

- Pina, pina, pina...

Tik Tu, šv. Kazimierai, mažiau sau tyliai, prie šios bažnyčios durų laukdavai aušros ir niekada neišleidai Lietuvos kalvų ir sodybų, miestų ir miestelių iš savo akių. Mes tvirti, laimingi, kad turim Tave - prieblandoje degantį žibintą, kuris buvai ne tik maldos ir aukos, bet ir stiprios valios ir ryžtingos veiklos žmogus. Po Dievo labiausiai mylėjęs teisingumą mokėjai savyje ugdyti moralios politikos siekimą. Su ta "žvake", tuo idealu Tu ir perėjai per savo gyvenimą, anksti miręs, nespėjai pilnai išsiskleisti, bet spindi kaip rytmečio žiedas rasose, mums brangus karalaiti, mūsų žemės ir žmonių globėjau!

Patvinusios upės jau nieks neužtvenks (kaip rašė Maironis), o mano mintys vis sruvo į praeitį, kuri mums tiesė tiltus į dabartį, o paskui...

- Tss, - prašneko debesėlis, - dabar Tu išvysi Seredžiaus piliakalnį!

- Ar ten pamatysiu Barką, Kernių ir Kūną,

plaukiančius savo laivais upe?

- Ne, - nuliūdo debesėlis atsakydamas. - Tu ir vėl apie praeitį man kalbi? Tie garsūs vyrai, anot legendos, jau seniai čia praplaukė, - dar Tavęs pasaulyje nebuvo, nei Tavo senelių, nei prosenelių, o jie jau buvo įkūrę Kernavę, Kauną ir Jurbarką.

Po šių žodžių atsidūriau aukštai aukštai, apačioje plaukė kiti debesys, švietė saulė, mainėsi dangaus atspalviai, paskui užplaukė rūkas, vėliau staiga praplyšo pienuota uždanga ir aš netikėtai pačiai sau pamačiau piliakalnį, labai primenantį Napoleono kepurę.

Aplink piliakalnį rūtos žaliuoja, netoliese pievutėje baltos ožkytės ganosi, o ilgakasės mergelės galvelės vainikais dabina, brolių grįžtant iš naktigonės laukia. Tylu tylu, tik Nemuno vilnys plaka į krantą, o mergaitės dainuoja:

Baltu žirgu per marias plaukysiu,

Baltu žirgu per marias plaukysiu;

Margu žirgu žolynus raškysiu,

Margu žirgu žolynus raškysiu...

Liejosi daina - lyg skaidrus upelis, ne - ne ažušopo mergelei galvelė, ne - nepūtė vėjelis pušėlėn, ne - neatsišaukė bernelis už kalnelių, už aukštųjų, už marelių mėlynųjų, o tik sučiulbo medyje paukštelė, o tik sujudo, sutrinko juodoji žemelė, sušlamėjo girios medeliai, tik nusileido į žemę sidabrinio lietučio pirštai ir pasagėlės sidabrinės po žirgelio kojom sužvangėjo ir per lauką nuaidėjo džiaugsmingai iš jaunų sūnelių ir brolių bei bernelių lūpų:

- Valio-o-o-o!..

Šimtai krūtinų kilnojosi iš džiaugsmo, tą šūksnį kartojo miškai ir pievos, raiti bernužėliai sveikino mergeles iš tolo, - rankomis mojavė, kepurėles aukštyn mėtė; rodos, ir vėjas liovėsi pūtęs, lietus pasibaigė, o ant piliakalnio stovėdamos, baltomis skepetaitėmis mojuodamos, mergelės-lelijėlės užtraukė dainą, pradžioje labai tyliai, o kuo tolyn - tuo garsyn.

*Kur giria žaliuoja, ten mano namai,
Kur Nemuns banguoja, - Tėvynės kraštai,
Tėvynė ten mano, - šalėlė skaisti,
Tūlas neišmano, kodėl taip graži...
Žalumas giružių pripildo jausmus,
Čiulbėjims paukščių yra didžiai meilus...*

Ir staiga, kaip perkūnas, sugriaudėja vyrų balsai: "Krantai Nemunėlio lyg rūtų daržai..." Veria širdį nuo šitokio balsų ir dainos gražumo, ašarėlės byra ant skruostų, - viena, antra, trečia, o gi čia visas ašarų lietutis. Sudainavę šią dainą, visi nusileidžia prie Nemuno nešini baltais kibirėliais vandeniui semti. Moterys ir vaikai, berneliai ir mergelės, seneliai ir senu-tėlės - visi semia su kaušeliais krikštolo vandenį, pradžioje gėrasi juo ir tik po to lėtai išgeria.

Atsigaivinę kalba bendrą maldą: "Tėve mūsų...", visų akys spindi džiaugsmu ir laime; sodai žydi ir kvepia taip, kad galva svaigsta, žuvys karts nuo karto iškiša iš vandens nosytes pasižvalgytų, o paskui tik, - taukšt, plekšt su uodega ir, - į dugną !..

Ir vėl suskamba kita daina, lyg baladė, iš-dainuojama be pauzių, be atsikvėpimo, ji nuskamba kaip malda, kaip bendras susižavėjimo jausmas, apėmęs visų krūtines:

*O, jau. mano mielas
Anksti ry - tą kėlė - lė
Ne dėl žalio vyno, dėl žalio žolyno
O, jau mano mielas
Baltai burnų prausė
Ne dėl žalio vyno, dėl žalio žolyno ir t.t.*

Šeši posmai išdainuoti be atsikvėpimo rodos kėlė į dangų rankas, vingiavo keliuku, kuris čia, už piliakalnio pasislėpė, bet ne, - jis tiesėsi toliau ten, - už lauko, dar toliau - per patį mišką ir mes nebematėme jo pabaigos...

- Na, kaip, - tarė man debesėlis, - patiko? Jei jau taip susižavėjai Seredžiumi, tai dar norėčiau, kad pamatytum Liškiavą!

Bematant sutikau ir mes jau skridome tik staiga girdžiu:

- Ku - kū, - vienam krante.
- Ku - kū, - antram atsiliepia...
- Tai Nemunas ties Druskininkais, - aiški-na man debesėlis.

Ir netikėtai sustojam prie bokšto su kryžiumi, toliau matėsi raudonas stogas, gotikiniai langai. Supratau, kad jau pasiekėm pačius Druskininkus ir esam prie Švč. Mergelės Marijos Škaplierinės bažnyčios. Praskrisdami pamatėme žmones besivaišinančius duonele ir sūreliu, Liškiavos bažnyčios bokštai nušvito visai čia pat, pasisukau kiton pusėn ir aihtelėjau, - o kas gi čia?

Austos drobės, plačiausios spalvų gamos ir įvairiausių raštų, išsiuvinėti kilimėliai - tarsi kokios peteliškės taip pat kaip ir lininės antklodės puikavosi plataus lauko žalioje vejoje ir tarytum sau patogiai ilsėjosi... Ramu, tyku, nė gyvos dvasios, tik vyturiai danguje vartosi, savo giesmeles trelina, tik avytės kažko vis neramios, baidosi, į krūvelę spaudžiasi, į dangų bailiai žvilgčioja ir... kad trenks perkūnas iš giedro dangaus, kad sudundės garsi padavimais ir legendomis Liškiavos žemė ir staiga, - strykt piemuo iš daržo ir birbina iš uosio drožtą dūdelę! Žaibai tik - žybt, žybt ir - nustojo žaibuoti, griautinis virš miškų ir klonių geležiniais ratais nugriovė, iš visų gryčių ir seklyčių pradėjo lįsti žmonės - siuvinėtos balto šilko skarelės, kykai, puošnios vyrų kepurėlės ir kad pasileis kas prie Nemuno, kas į bažnyčią; namuose neužmiršdami palikti maisto prie durų, - gal laputė alkana pritykins, o gal stirnukė atbėgs, pavargęs zuikelis atlapatuos, na, ir ras ką užkrimsti !..

- Tai bent idilija, - pareiškiau.

Debesėlis tik nusijuokė ir atsakė:

- Na, bet tu gerai žinai, kad ir seniau lietuviai neskriausdavo kitų, už save silpnesnių, - visus mylėjo - ir gyvuliukus, ir paukštukus. Būdavो ir paukščiai laukinukai pas dorą ūkininką atskrisdavę, iš jo rankų duonelį lesdavę... Na, tai matai, kad viskas vėl sugrįžo, net durų žmonės išeidami iš namų vėl neberakina, ar nesidžiaugi?

- Labai džiaugiuosi, - sakau, - ir niekada nenorėčiau jokios kitokios ateities.

Mūsų truputį užsitęsusių pokalbį nutraukė lakštingalų balsai, - jos visos linksmai tauškėjo ir juokėsi (gal ką nugirdo?), o paskui garsiai švilpavo ir suokė iš kiekvieno krūmelio; nuo kiekvieno medelio aidėjo jų įvairiabalės dainavimas, bet toks skaidrus ir toks džiaugsmingas, kad man ėmė rodytis, jog tų giesmininkų susirinko daugiau nei šimtukas ar du.

Tik žiūriu žiūriu, o gi jaunas bernužėlis, kelnes pasiraitojęs kažką vandeny graibo ir staiga, kad timpltels, - gyvatę, ne gyvatę, žaltį ne žaltį, bet ne, tu, mano širdelė, žiūrėk, - tai gi ungurį didžiausią, galbūt net trijų metrų! Na, tai jau visai dyvų dyvai! Tik taip pagalvojau, girdžiu - iš kitos pusės prūdo kažin kas kad traukia, tai traukia:

*Oi kas dzyvai, oi kas do prajovai
Kad vasaroj ažarai užšalo,
O rudzenį gegutė kukavo...*

- Tu gi žinai, lyg ir nujausdamas ko aš dairausi, - jog nė vienas dzūkas be dainos taip kaip be grybų ar be uogų kažės negalės gyventi, - sako mano draugas debesėlis.

Tikrai tiesa, galvoju, ir pažvelgiu ten, kur virš šulinių kabo ažuolinės svirtys, o patys šuliniai - gryniausio sidabro! Tai štai tau ir prajovai! Žvilgt į šulinius, o gi ten - vynužyje teliuskuoja kibirėlis sidabro, o lankelis iš gryo aukso ir lyg prašosi, lyg kalbina: "iškelk mane, paragauk mano saldaus ir gardaus gėrimo, atgaivink savo pavargusią širdelę..."

Paėjusi toliau išvydau didelę liepą, žiedais apsipylusią, o aplink tą didelį šviečiantį žiedais ir kvepiantį medumi lapų mišką suko ratais bitelių šimtas.

Trys mergelės stovėjo po ta liepa ir traukė sutartinę:

- *Ko tu, bitela, ko tu bitela, liuli*

- *Šiūru nuliūdai, šiūru nuliūdai, liūdi*

Girdžiu bicinų, girdžiu bicinų, liuli

Toli pagautų, toli pagautų, liūli

Skrend'ma sesiula,

skrend'ma sesiula, liūli,

Maž išvaduosis, maž išvaduosis, liūli...

Prie dainuojančių mergaičių sėdėjo būrys juostas pinančių kitų mergaičių. Pindamos margaspalves, linksmai šnekėjosi, meiliai žvilgčiojo į netoliese liuoksinčias voveraites, riešutėlių, kitą joms pametėdamos, trupinėlių čia pat plaukiojančioms antelėms į Nemuną švystelėdamos.

- Dabar jau baikime kelionę, laikas jau mums atsisveikinti, - nelauktai tarė man debesėlis. Tu buvai labai linksma ir laiminga - mačiau tai, kai kartu keliavom po Lietuvos ateitį. Atsimenu ir tai, kad dainos Tave visuomet labiausiai sujaudindavo. Todėl įsidėmėk mano žodžius: "Dainuosi dainelę - kursį sau dalelę", - tai Jūsų senolių išmintis, nepamiršk jos !

- Jos, jos, jos, - pakartojo vėjas; o aš jau sėdėjau ant suoločio prie troleibusų stotelės ir gaudžiai verkdamas sau niūniavau:

Nesprok, žalias qžuolėli,

Nesprok, žalias qžuolėli,

Rytoj šals šalnelė, rytoj šals šalnelė.

Tik girdžiu kažkas man atitaria, o gi debesėlis mirkčiodamas man kad traukia:

Aš šalnelės nebijosiu, aš šalnelės nebijosiu

Per naktį išsprogsiu, per naktį išsprogsiu

Prie mano kojų kažkas netikėtai ėmė ir šleptelėjo, atsisuku - penketas baltų rožių...

- Dėkui tau, debesėli - i - i, - šaukiu, o jis tik šypsosi ir kyla į viršų...

* * * * *

Jeį turėtum tikėjimą

CHIARA LUBICH

"Jeį turėtum tikėjimą kaip garstyčios grūdėlį ir įsakytum šitam šilkmedžiui: "Išsiraũk ir pasisodink jūroje" - tai jis tavęs paklausytų" (Lk 17,6).

Kaip dažnai gyvenime tu jausdavai reikalą, kad kas nors tau pagelbėtų, bet vis suprasdavai, jog niekas nesugebėtų taip tau padėti, kaip tu nori tokioje situacijoje. Tada pagrįstai tu turi kreiptis į ką nors, kuris gali padaryti neįmanomą. O tasai kas nors juk yra Jėzus. Klausyk, ką jis tau sako:

"Jeį tu turėtum tikėjimą kaip garstyčios grūdėlį ir įsakytum šitam šilkmedžiui: "Išsiraũk ir pasisodink jūroje" - tai jis tavęs paklausytų".

Visai aišku, jog šio palyginimo negalima taikyti žodine prasme kokiai nors veiklai. Jėzus nežadėjo savo apaštalams duoti galią daryti nuostabius stebuklus, kad galėtų stebinti minias. Išsiraũk ir pasisodink jūroje yra tik perdėta gražbylystė, norinti įtikinti apaštalus, jog tikinčiam viskas yra įmanoma.

Kiekvieno stebuklo tikslas, kurį Jėzus pats darė, ar per savo sekėjus, visuomet buvo kaip noras padėti Dievo karalystei, Evangelijai ir žmonijos išganymui. Šilkmedžio išsirovimas tam tikslui nepatarnautų.

"Garstyčios grūdelio" palyginimu Jėzus reikalauja ne kažkokio didelio tikėjimo, bet autentiško, tikro. O autentiško tikėjimo charakteristika yra įsišaknijusi išimtinai tikėjime į Dievą, bet ne pačio asmens galėjime.

Jeį tavo tikėjimas yra silpninamas abejonių, tai reiškia, jog jis dar nėra autentiškas, todėl menkas ir nevaisingas, nes nenaudoja žmogaus galios ir logikos. O kuris visai pasitiki Dievu ir leidžia pačiam Dievui veikti, tada tokiame viskas yra įmanoma.

Tikėjimas, kurio Jėzus nori iš savo pasekėjų, yra visiškas pasitikėjimo laikymasis, kuris leidžia pasireikšti Dievo galybei. O toksai tikėjimas nerezervuojamas tik išimtiniam žmonėms. Jis galimas ir įpareigojantis visiems tikintiesiems.

"Jeį turėtum tikėjimą kaip garstyčios grūdėlį ir įsakytum šitam šilkmedžiui: "Išsiraũk ir pasisodink jūroje" - tai jis tavęs paklausytų". Tradicijoje buvo laikomasi to patarimo, kurį Jėzus davė savo mokiniams siųsdamas juos į misijas.

Galima prarasti drąsą ir išsigąsti, kai žinome, jog esame menki ir nepasiruošę, be ypatingų sugebėjimų, būdami akivaizdoje didžiulės minios žmonių, kuriems turime skelbti evangelijos tiesą. Ypač galime nustoti drąsos, kai susitinkame su žmonėmis, kurie domisi ne Dievo karalyste, o kitais dalykais. Tai atrodytų lyg tai būtų neįmanomas uždavinys.

Tokiu atveju Jėzus užtikrina savo pasekėjus, kad tikėdami jie galės "išrauti" pasaulio abejingumą ir nesidomėjimą, ir jie turės tikėjimą, jiems viskas bus įmanoma.

Tasai posakis gali būti panaudotas ir visose gyvenimo aplinkybėse, jei jis padeda žmonėms gyventi pagal Evangeliją ir būti išganytiems.

Kartais, kai mus ištinka neįveikiami sunkumai, mes galime būti gundomi nesikreipti į Dievą. O žmogiškas samprotavimas patarums: "Pasiduok - tai nieko nepadės".

Tada Jėzus ragina mus nenusiminti, o kreiptis į Dievą su pasitikėjimu. O Jis vienu ar kitu būdu padės mums.

Po keleto mėnesių viltingo laukimo Lella pagaliau gavo pranešimą, jog jai paskirtas naujas darbas užsienyje. Bet dabar čia, kur ji gyvena ir dirbo kartu su mergaitėmis, ją vis kamavo nuliūdimas ir vienišumas, lyg kokia užtvara, kuri ją skyrė nuo tų mergaičių. Ji jautėsi atitolinta ir kaip neverta bendrauti su jomis, su kuriomis ji gyvena, kurioms ji norėjo tarnauti su meile. O viską jai apsunkino dar ir svetimos kalbos nemokėjimas, taip pat ir tų, su kuriais ji turėjo kalbėti.

Jos sakė jai, kad kiekvienas čia turi kalbėti prancūziškai, ir ji pradėjo tos kalbos mokytis. Bet tiesioginiuose ryšiuose su žmonėmis ji sužinojo, kad jie mokėsi tos kalbos tik mokyklose ir kalbėdavo nenoromis. Daug kartų ji stengėsi “nugriauti” tą sieną, kurią laikė atitolintą nuo kitų, bet vis veltui. Tad kaipgi ji galėtų padėti jiems? Ji vis dar pastebi bendrininkės Mariės labai nuliūdusį veidą. O tą vakarą Marie nuėjo į savo kambarį net nepalietusi savo vakarienės. Tad Lella sekė ją, bet sustojo prie jos kambario durų nedrąsi ir abejodama.

Ji norėjo pabarbenti į duris... bet ar ji galėtų taip daryti? Tada pastovėjusi ten keletą sekundžių, nuo durų pasitraukė. O sekantį rytą ji nuėjo į bažnyčią ir atsistodė paskutiniame suole, pridengdama rankų delnais savo veidą, kad niekas negalėtų matyti jos ašarų. Tai buvo toji vienintelė vieta, kurioje buvo Tasai, kuris jokio aiškinimosi nereikalavo, nes Jis žinojo ir suprato, dar net neprašius. O tasai tikrumas, kad ji jau yra suprasta, davė jai drąsą ir ji klausė Jėzaus: “Kodėl aš negaliu dalintis su kitomis mergaitėmis jų kentėjimuose ir pasakyti joms tai, ką padėjai man suprasti: “Jog kiekvienas kentėjimas gali būti meilė?”

Ten ji tikėjosi gauti atsakymą iš to, kuris atnešė šviesos į kiekvieną jos gyvenimo tamsybę. Ji atkreipė dėmesį į tos dienos Evangelijos ištrauką, kurioje parašyta: “Pasitikėkite, aš nugalėjau pasaulį” (Jono 16,33). Tie žodžiai Lelios sielai buvo balzamas, ir ji pajuto didelę ramybę.

The elevated track on Wells Street, Chicago, Illinois

Kai ji grįžo pusryčių, susitiko su Agnes, kuri rūpinos namų švara. Ji nusekė paskui ją į virtuvę: ten be jokio žodžio ji padėjo jai ruošti pusryčius. Tada pirmoji atėjo Marie. Ji norėjo tik kavos puoduko ir stengėsi visų vengti. Bet Lelios taikinga ramybė palietė ją labiau negu žodžiai.

Tą vakarą, pakeliui į namus, Marie važiavo dviračiu šalia Lelios ir stengėsi pasakyti jai taip, kad ji suprastų “Tavo žodžiai nebūtinai; šiandien tavo elgesys man pasakė: Tu taip pat pradėk mylėti! Tikėjimas laimėjo.

“Jei turėtum tikėjimą kaip garstyčios grūdėlį ir įsakytum šitam šilkmedžiui: “Išsirauk ir pasisodink jūroje” - tai jis tavęs paklausytų”.

Iš anglų kalbos išvertė *Kostas Paulius*

VISUR YRA PASIRINKIMO LAISVĖ

Aušra Mikalajūnaite

Dabar esu viena, su savo gyvenimu, mintim, svajonėm. Esu laisva ir nepriklausoma nuo nieko ir kartu priklausoma nuo visų. Turiu pasirinkimo laisvę ir jos neturiu, bet aš vis dar turiu viltį.

Gyvenimas - tai lyg žaidimas, kas kartą išmesdamas pralaimėjusius. Tai suvoki ir stengiesi žaisti pagal taisykles. Kokį žaidimą žaisti, tu gali pasirinkti, tai tavo pasirinkimo laisvė. Jis gali būti romantiškas iliuzijų pasaulis, ir tu jame lyg laivas plaukiantis pasroviui, rinkdamas įspūdžius ir atsakymus į daugelį "kodėl". Esi žmogus, matęs neteisybę, buvai paliestas jos ir jau žinai, kad vienintelis būdas išlikti, kovoti ir pasirinkti tai, kas geriausia. Ir aš tai suprantu, o vis dėlto bijau. Kai dar buvau maža, nelaimės valandą turėjau sieną - tai tėvai, kurie lyg į porcelianinę dėžutę mane įdėję stengėsi apsaugoti nuo visko. Bet baimė, pyktis, kerėtas, pagieža mane pasiekdavo, nors tada dar ne tiesiogiai. Esu dėkinga tėvams, bet tada mano pasirinkimas buvo jų rankose, jie manė, kad viskas, ką jie duoda man, yra geriausia. Kaip šandien matau tėtį, kuris nenurodė, o tik pateikė du faktus: "Jei tave nuskriaudė, tu gali atsakyti tuo pačiu, nusižemindama ir pasielgdama taip, kaip nederą mergaitei, arba nusišukus nueiti nepradus orumo". Ir aš pasirinkau, tai buvo pirmieji mano žingsniai į pasirinkimo laisvę. Vėliau mane globojo ne tik tėvai, bet ir rūpestinga mano pirmoji mokytoja. Mokykloje aš atradau save, savo ego. Čia mano siauras takelis prasiplėtė į platų pasirinkimo taką, ir juoėjau, ir vis dar juo einu. Bet aš buvau maža. Troškimas žinoti žudė manyje tiesą ir sugebėjimą vertinti. Noras suprasti dar ir dar, vedė tolyn ir jokių būdu ne atgal. O kam? - Juk tai jau padaryta, tos klaidos, išgyvenimai, kam juos kelti, aš noriu

viską užmiršti, nenoriu nieko keisti. Ir taip mažiau, kai dar buvau maža. Dabar net ir žinodama, kad tobulumas ne šios žemės vaisius, aš trokštu jo, kartu jo ir bijau. Atvertos akys mato klaidų žemės vaizdą, tai lyg chaosas, pasaulio pabaiga, nes tai mūsų - pasirinkimo laisvė. Demokratija. O kažkada ja daug kas tikėjo ir vis dar tiki. Kai valdžios žmonės svarsto dėl stojimo į NATO ir jau ieško pinigų karinei bazei kurti, kažkur, visai šalia, už sienų, mažylis prašo mamos valgyti, jis nori tiek nedaug. Jo motinai kančia žiūrėti į savo vaiką, nes ji negali jam duoti nieko, nes ji kažkada pasirinko laisvą Lietuvą.

Iš nuotraukos į mane žvelgia mažylis, girta motina sulaužė jam šlaunikaulį, sukandžiojo ir sužnaibė kūnelį, su cigarete sudegino veidelį. Ar jis nevertas pasirinkimo laisvės? O motina jo pasirinko: "Tai mano vaikas, ką noriu tą su juo ir darau". Mažyliui tai pasmerkimas, o motinai - išsigelbėjimas, dar viena valstybinė pašalpa.

Trisdešimtmetė mokytoja su savo auklėtinu šešiolikmečiu susilaukė vaiko. Tai jų pasirinkimo laisvė? Atimti iš paauglio gyvenimą, svajones, viltis, galimybes tobulėti, palaipsniui iš vaikystės, paauglystės žengti link brandos ir tėvystės. Dabar tikiu jo ryžtu, tikiu tuo, kad netekęs tėvų, jis savo vaikui atiduos visą gyvenimą, meilę. Ir tegul taip karštai ginamas jo pasirinkimas, išlieka rožinė iliuzija, nes nėjo valioje dabar atsisakyti gražiausio šio pasirinkimo vaisiaus - kūdikio.

Kaip gera būtų užsimerkti ir užmiršti baudančius vaikus, penkiolikmetes motinas, prie aludžių besibūriuojančius išpurtusiais veidais žmones. Dieve, kodėl šis pasaulis taip išsigimė, nejaugi tai mūsų pasirinkimas? Pasirinkimas - žudyti dvasiškai. O, žinoma, mes ne visi tokie,

Ar sutinkate su teigimu, kad dora neįmanoma be tikėjimo?

Jurga Plavičiūtė

Religija yra kultūros, taip pat ir civilizacijos dalis, be kurios neįmanomas civilizacijos egzistavimas. Kultūrą taip pat įtakoja tikėjimas. “Žmogus iš viso negali nei gyventi, nei galvoti be tikėjimo. O jis ieško tikėjimo įvairiose srityse: mokslo, moralės, estetikos, religijos. Visų šių tiesų ieškojimui remiasi tikėjimu” (kun. K. A. Trimakas *Aukščiausi žmogaus skrydžiai*). Religijos nuolat kinta: Jų reikšmė bei supratimas atitinka žmonių pasaulėjautą, subrendimą, pasaulio suvokimą, gyvenimo būdą. Taip pat ir daugelis dorovės problemų egzistuoja tam tikromis visuomenės sąlygomis. “Tikėjimas - tai natūralus ir dėsningas žmogaus dvasinės evoliucijos rezultatas” (St. Juknevičius *Tikėjimo šviesa*, Naujasis židiny, 1994, 3). Tikėjimas daro nemažą įtaką žmogaus gyvenimui, įveda jį

į naują vertybių sistemą, suteikia kitokią prasmę visiems jo poelgiams ir darbams.

Taigi manau, kad tikėjimas ir dora vienas kitą sąlygoja ir yra neatsiejami dalykai. Kiekvienas žmogus kažkuo tiki, nors kartais ir nenori to pripažinti. Tai nebūtinai turi būti tikėjimas į aukštesnę būtybę: tai gali būti tikėjimas likimu, pasekmės dėsniu, pomirtiniu gyvenimu. (Būtina prasmingo žmogaus gyvenimo sąlyga - amžinybės egzistavimo pripažinimas.) Tai visos šios tikėjimo formos skatina žmones ieškoti tiesos, nepasiduoti blogiui ir tuo pačiu pripažinti būties ir gyvenimo prasmę.

Žmogus pasirenka tą tikėjimo formą, kuri yra jam naudingesnė ar atitinka jo pasaulėjautą. Kartais yra pasirenkamas toks tikėjimas, kurį būtų galima “apkaltinti” netinkamu jo narių el-

juk buvo ir yra gerų žmonių, kurie niekam nieko blogo nedaro, nes jis išvis nedaro nieko. Yra tokių, kurie stengėsi ir gelbėjo pasaulį, tik jie taip greit išėjo iš mūsų tarpo, ir jie nepralaimėjo šio žaidimo, jie paprasčiausiai atidavė save. Širdy dėkojame princesei Dijanai, motinai Teresei už rūpestį ir pagalbą, stengimąsi pakeisti tą šlykščiai iškreiptą pasaulį. Jos turėjo pasirinkimo laisvę, mes ją taip pat turime, ir aš esu viena iš daugelio. Kuo tikėti, galiu pasirinkti pati: savim, Dievu ar kunigu, kuris su nepilnamete laukiasi kūdikio. Aš galiu pati pasirinkti, kur mokytis, kur stoti, kai stojimo mokestis, galbūt rektoriams juokingai mažas, mano tėvus priverčia pašurpti. Nekaltinu tėvų, išmokau tyliai širdyje paverkti, kelintą dieną neprašyti valgyt, nes nėra, prarijus sausą kąsnį pagirti mamą, kad skanu. Tai ar aš galiu pasirinkti, net jei ir turiu pasirinkimo laisvę? Aš galiu pasirinkti draugus, tik pirma reikia įsitikinti, iš kokios jie grupuotės, ar jų nepersekioja policija. Galiu pasirinkti, ką mylėti, tik reikia paklausti žmonių, kaimynų, tėvų ar jis man ne per prastas. Tai ar visur yra pasirinkimo laisvė?

Ir man nereikia pagalbos. Aš nesu ant išprotėjimo ribos. Aš šiandien pažvelgiau į realybę. Turiu viltį, nes tik viltis yra lankai, kurie prilaiko širdį nuo sprogo. Aš sieksiu kažko ir manau, kad pasieksiu. Aš būsiu kažkuo ir pasistengsiu, kad mano darbai ne griautų, o statytų dar likusius pasaulio rėmus. Aš tuo tikiu.

gesiu. Tarkim, sektų atsiradimas: sąmonė susižavi jomis, nes skaitydami Bibliją, ją interpretuoja savaip - taip; kaip jiems patogu - taip jie gali pateisinti bet koki poelgį, leidžia užgniaužti savyje blogio ir gėrio pažinimą "žinojimu", kad jiems niekas negresia, nes jie išskirtiniai. Tai vienas iš atvejų, kai tikėjimas skatina nedorumą. Taip pat ir Senovės graikų civilizacija, sužmoginusi dievus, kurių nevaržė jokios moralės normos, o tai leido taip pat nedorai elgtis ir žmonėms.

Pasak katalikų teologų, dorovingas gyvenimas - tai galimybė ir priemonė būti maloniam Dievui, kelias į išganymą, Dievo garbinimas, tačiau toks dorovingumo supratimas gali būti iškreiptas tiek katalikų, tiek kitų religijų išpažinėjų. Krikščionys katalikai mano, kad jei jie eina į bažnyčią, kartais duoda pinigų vargšui ir t.t., tai jau pakankama laikyti save doriais. Tačiau, mano manymu, tai yra tik paviršutiniškas dorumas. Tokių žmonių tikėjimą, dorumą gali nustelbti kasdienybės blogis, rutina, ir jei jie neturės tikro religinio jausmo, valios, jie taps egocentrikais arba sunkiai suvaldantys pyktį kai kurių žmonių atžvilgiu (jaunimo, "laisvo" elgesio žmonių ar kt.). Šie žmonės pradės pabrėžtinai niekinti klystančius. Pasak filosofų, poelgių dorovinę vertę lemia jų sukeliamos pasekmės. Taigi paviršutiniškas tikėjimas bei iškreiptas dorovės supratimas gali pereiti į fanatizmą - ištikimybę iki kraštutinumo (plg K.A. Trimakas *Aukščiausi žmogaus skrydžiai*). Jei žmogus yra dvasiškai silpnėsi, jis gali tapti agresyvus, imti fanatiškai kovoti prieš kitą manančius, smerkti, persekioti juos. Taip pat pereiti į atitrūkumą - iškreiptą tyrumo sekimą - jis bijos susitepti, atsiribos nuo pasaulio, nesi rūpins jokiais reikalais, savotiškai save idealizuos. "Atitrūkimas" - lengviausias kelias į dorumą (plg K.A. Trimakas *Aukščiausi žmogaus skrydžiai*). Tačiau atsiribojimas nuo pasaulio ar fanatiškas įsitikinimas savo teisumu negali užpildyti žmogaus būties. Mano manymu, tai tiesiog tingėjimas pasitikti gyvenimo išbandymus.

Žmogus tiki priežasties ir pasekmės dėsniu, kuris skatina būti doru (geru, padoriu, elgtis pagal tam tikras moralės normas, etiką ir t.t.), nes, kaip sako Senovės indų išmintis, "iš ryto, kitam padarytas blogis sugrįš vakare". Tačiau sunku pasakyti, kodėl tiek daug žmonių daro nusikaltimus, (šiuo atveju nekalbu apie tam tikras religijos formas, pvz., musulmonus, religinius fanatikus ar kt., kurių sąmonėje galioja kiek kitoks supratimas.) Dauguma nusikaltančių žmonių stengiasi užgožti religingumą ar dorovę, bandydami aiškintis. Tačiau vis dėlto anksčiau ar vėliau pajunta tikėjimo galią ir pradeda atgailauti, stengiasi išsikapanoti iš to purvo, blogio, slegiančio žmogaus sielą. Tokiems žmonėms reikalinga pagalba, kurios fanatikai ar "atitrūkėliai" negali suteikti, nes to daryti jiems neleidžia tikėjimas savo padorumu. Taigi, atsiribodami nuo pasaulio, tokie žmonės negali pateisinti savo dorumo.

Tačiau krikščionys (katalikai) nėra tik "atitrūkėliai" ar fanatikai.

Yra daugybė žmonių, kurie turi tikrą religinių išgyvenimų jausmą, stengiasi būti tiek dori, kiek jiems leidžia žmogiškoji prigimtis, įsijungia į buvimą, tikrovę, lieka ištikimi besąlygiams reikalavimams, neišsižada savo principų bet kokiomis aplinkybėmis.

Įdomu, kaip sąveikauja religinės normos ir tradicija? Tokio paprasto įsakymo "nežudyk" turinį lemia konkrečios religijos, tikėjimo tradicija. Beveik visų religijų išpažinėjai žudo, tačiau kitaip aiškina savo poelgius. Taigi kiekvienai religijai būdingas kitoks dorumo supratimas bei aiškinimas, ir pastangos vienos kultūros elementus primesti kitai sukeltų sąmyšį. Tačiau pagrindinis religijų bei "įstatyminės" moralės tikslas - amžino gėrio ir laimės siekimas. Daugelio religijų svarbiausias principas yra tobulėti. Kiekvienas žmogus, žinodamas, kad jis nėra pakankamai tobulas, stengiasi pasiekti kokią nors

idealą ir jaučia, ką jam reikėtų padaryti, norint pasiekti naują tobulumo pakopą. Kai kuriose religijose tiesiogiai pateikiamos tam tikros taisyklės, kurios padėtų pasiekti tobulumą. Tai budistų aštuonpakopis kelias, induistų keturių jogų rūšys, konfucionizmo “in” ir “jan” harmonijos principas bei krikščionybės dešimt Dievo įsakymų, septynių dorybių įvardijimas ir t.t. Tačiau tai nėra moraliniai nurodymai konkrečioje situacijoje. Pagrindinis blogio ir gėrio kriterijus yra sąžinė. Ji byloja apie aukščiausios būtybės egzistavimą daug aiškiau ir tikriau nei bet kokie proto argumentai. Taigi, esant tam tikroms aplinkybėms, kada žmogui tenka rinktis tarp tam tikrų nustatytų moralės normų bei sąžinės, vertėtų paklausti sąžinės balso, nes per sąžinę kalba Aukščiausioji Būtybė (Būtis), o moralės normos atspindi tik tam tikrus visuomenės poreikius bei supratimą. O sąžinės balsą turi bet kokio tikėjimo žmogus. Juk Aukščiausioji Būtis yra viena, tik skirtingai įvardijama. Taigi tikrai kažkuo tikintis žmogus niekuomet nepažeis moralės normų. Štai kaip meldžiasi Zoroastrizmo išpažinėjai:

*Rankas iškėlęs, maldauju paramos,
Prašau jus, Išmintingasis Viešpatie,
draug su Teisingumu,
įkvėpti man šventosios Dvasios,
Kad įvykdyčiau Gerosios Minties
ir Jaučio sielos valią.
(Iš “Avestos”; Zaratustros Gotos; Šen
Iranėnų poezija)*

Visgi žmogus, stengdamasis gyventi dorai, mato šio gyvenimo prasmę, nes žmogus yra praktiška būtybė ir dorai gyvendamas tiki, kad jam bus atlyginta. Tą įrodo ilgametė kultūrinė žmogaus patirtis. “Nepamirški OHARMO nė mirksnį, - tau mirštant Jis bus parama nemari” (Sen. Indų poezija). Apie atpildą kalba ir krikš-

čionybė (Lk 7, 38). Beje, žmogaus tikėjimas amžinybe yra daug svarbesnis ir aktualesnis nei tikėjimas dievybe, nes, kaip jau sakiau, žmogus yra praktiška būtybė. Jei pasaulyje nėra nieko amžino, tokios pastangos būti doram taptų juokais. Jei amžinas yra tik Dievas, tai žmogaus gyvenimas liktų beprasmis, kad ir kokią svarbią vietą jis užimtų. Taigi tikėjimas gyvenimo prasme skatina žmogaus dorumą. Visgi yra žmonių, kurie nemato prasmės, tampa viskam abejingi ar net stengiasi pakenkti, norėdami sumenkinti kitų pastangas ir patenkinti savo egoizmą ar žemuosius jausmus, tampa grasinanti, neapykantos jėga, o tai, mano manymu, yra nedorumo viršūnė.

Tarp kiekvienos religijos išpažinėjų galima rasti netikrumo, paviršutiniškumo, savanaudiškumo, tačiau kiekvienas žmogus turi sąžinę, nustatytas moralės normas, kurios tvarko jo gyvenimą, požiūrį į pasaulį. Tai yra subjektyvus dalykas, nežiūrint to, kokioje visuomenėje jis gyvena. Šių visų dalykų pagrindas yra tikėjimas. Žmogus tiki dėl įvairių priežasčių: baimės, vilties, paramos ieškojimo, kitų sekimo ar tiesiog religinių jausmų išgyvenimo. Dažnas tikėjimas reikalauja iš žmogaus dorumo, kuris yra Amžinojo Grožio suvokimas ir siekimas. Amžinojo Grožio ir Gėrio ašis yra Meilė - kūryba bei pastangos, kad kitų buvimas būtų pilnesnis.

“Jeigu darote gera, žmonės jums priskiria egoistinius arba savanaudiškus motyvus. Vis dėlto darykite gera!”

(iš Motinos Teresės knygos *Visai paprastas kelias*)

Mano manymu, žmonės gali būti tikintys ir dorovingi, tikintys, bet nedorovingi arba visai niekuo netikintys ir nesistengiantys gyventi dorai. Tačiau idealiausia būtų, jei žmogus harmoningai sugebėtų derinti dorą su tikėjimu.

Kas padeda ir kas kliudo sugyventi su kitais

Jūratė Ratautienė

*Tu pastebėki, žmogau, kaip gražiai Dievo
pasaulyje sutaria Jo sutvėrimai:*

*Žvaigždės, planetos, vandenys,
augalai ir gyvūnai;*

*Tu pastebėki, žmogau, kaip diena
nuolankiai vietą užleidžia nakčiai
ir atvirkščiai...*

Bet kodėl gi tavo gyvenime šitaip nebūna?

Kodėl linkęs tu nuskriausti silpnesnį?

*Pykti, nekęsti, menkinti ir niekinti
artimą savo?*

*Tu pasimokyk gerumo iš medžių maldos,
paukščio giesmės,*

*Iš bitės ir žiedo draugystės, iš lopšinės
tylios, kurią kažkada senolė dainavo.*

Ir kai pavasarį žemė sutraukys

Žiemos grandines,

*Teįvyksta, žmogau, tavo dvasioje
didelis šuolis —*

*Tu atleiski tam, kas smerkė tave ir tam,
kurį nuolatos pats smerkė;*

*Tu prieiki prie Jo, apkabinki ir švelniai
ištark: “Nuo šiol būkime broliais.”*

Sugyvenimas. Toks gražus, taikus, ausiai mielas žodis; tai juk sinonimas žodžio *santarvės*, apie kurią dabar tiek daug kalba spauda, radijas, televizija, prezidentai ir paprasti eiliniai žmonės. Net ir Santarvės fondas Lietuvoje yra įsteigtas, iš kurio kasmet skiriama premija vienam iš taikingiausių, mylinčių santaiką ir jos gražią idėją mūsų gimtoje žemėje skleidžiančių žmonių.

Tokia tad aktuali tapo šiandienos gyvenimui, persunktam pykčiu, apmaudu, apkaltomis ir šmeižtais, sugyvenimo - santarvės sąvoka. Visi, matyt, pavargome nuo blogio, neapykantos vienas kitam. Ne veltui ir ką tik rinkimų karštligė sirgusioje Lietuvoje dauguma kandidatų į prezidentus pirmoje eilėje iškelė ne

politines ar ekonomines šalies problemas, bet santaros klausimą. Matyt, čia ir bus šuo pakastas, matyt, tai ir yra siūlo galas, kurį suradę ir atnarpioję, galėsime rasti atsakymą į daugybę mums rūpimų klausimų, galėsime išspręsti ne tik politines ar ekonomines, tačiau svarbiausia - dvasinio žmogaus degradavimo problemas, iš kur dažniausiai ir kyla visos šiandienos negerovės: neapykanta kitaip mąstančiam ar ne už tą kandidatą nubalsavusiam; melas ir šmeižtas, skleidžiamas iš Seimo tribūnų lūpomis tų, kurie iš gėdos dėl dar sovietmečių padarytų negerų savo darbelių Lietuvai ir jos tautai seniai turėtų būti užsičiaupę; kasdien vis labiau šurpinanti kriminalinė kronika ir savižudybių skaičius.

Lietuva pasiilgo santarvės, prisiminusi ir dar kartą permąčiusi genialaus mūsų tautiečio mąstytojo ir filosofo Vydūno žodžius, jog tik tuose namuose Dievo palaima gyvena, kur klesti meilė, pagarba ir sutarimas.

“Sutarimas tai sutarimas”, - pasakytų daugelis mano tautiečių. “Tačiau kaip sutarti su tokiu žmogumi, kuris dygia ašaka tau į širdį įsimigęs?” Iš tikrųjų, ašakos nejusti negali - ji duria, gelia, erzina! Negi numosi ranka:

- Et, bala jos nematė, susitakysiu su ja, laimė dar, kad nepaspringau...

Ne, taip nebus. Tai jau būtų ne susitaikymas, o kančia. Ašaka pastoviai primins apie save, ir organizmas, nori nenori, turės jai priešintis, norėdamas arba nuryti arba išspjauti. Taip ir mūsų sieloje, norime to ar nenorime, atsiranda pasipriešinimas - pasyvus (pyktis, gėla, neapykanta ir t.t.) arba aktyvus (savo tiesos įrodinėjimas žodžiu, raštu ar kitais įvairiais veiksmais), pasipriešinimas tai simbolinei ašakai - blogiui, kuris mus menkina, žemina, užgauna ir su kuriuo taikstytis ar taikytis tiesiog neįmanoma...

Neseniai Lietuvos Respublikos Seimo

rūmuose buvo organizuota fotografijos paroda 1991 metų sausio 13-osios įvykiams atminti. Įėjimas į parodą buvo laisvas, todėl daugelį žmonių sugundė ne tik paroda, bet ir ne dažnai pasitaikanti proga be jokių leidimų ir protekcijų patekti į Seimą ir pamatyti jį iš vidaus.

Nuėjau ten ir aš. Žmonių buvo suėję tikrai nemažai, visi susidomėję apžiūrinėjo fotografijas i gyvai jas komentavo. Jau septyneri metai praėjo nuo šturpiųjų sausio įvykių, tačiau daugelio žmonių širdyse taip ir liko gili negyjanti žaizda...

- Antai mano lietuvių kalbos mokytoja - ta tautiniais rūbais apsirengusi moteris šalia degančio laužo prie Aukščiausios Tarybos rūmų! - rodydama į nuotrauką, garsiai aiškino viena mergina savo draugei.

- O aš su savo pradinių klasių mokytoja tą šturpiąją naktį susitikau prie televizijos bokšto,

- prisiminė draugė ir gailiai atsiduso. -Tada viena kitai neištarėme nei žodžio, tik stipriai apsikabinome ir verkėme, verkėme... Vėliau klaidios nakties košmare mes pasimetėme. Aš stebuklingos Dievo malonės dėka likau gyva ir sveika, o mokytojai, kaip vėliau sužinojau, buvo peršauta koja ir nuo kurtinančių tankų patrankų sproginėjimo trūkės kairės ausies būgnelis.

- Oi, vaikeliai ir aš sausio 13-ąją praėjau tą pragarą,- įsiterpė į draugių pokalbį šalia jų stovėjusi senyva žila moteris,- pamačiau siaubo filmą tikrovėje, kuris, matyt, iki grabo lentos klaidiu košmaru sapnuosis... Mačiau kaip vienas desantininkas paleido seriją kulų į jauną vaikinuką, kuris ten pat ir atidavė Dievui dvasią. Pribėgusi prie sužvėrėjusio desantininko ėmiau paniškai šaukti:

- Bijok Dievo, atsipeikėk, ką tu darai !

Tačiau į mane žvelgė tik šaltos stiklinės ir kraupios akys. Riebiai rusiškai nusikeikęs, jis šautuvo buože smogė man per galvą, ir aš praradau sąmonę. Atsigavau vienų gerų žmonių mašinoje, kurioje buvo pilna sužeistųjų. Mus nuvežė į Raudonojo Kryžiaus ligoninę, kur man medikai susiuvo ir aptvarstė žaizdą galvoje.

Kai ryte siaubingai išvargusi ne tiek fiziškai, kiek dvasiškai grįžau namo, prie savo laipti-

nės sutikau tris rusakalbes kaimynes, savaip komentuojančias šturpiosios nakties įvykius. Anot jų, sausio 13-oji tebuvo nevykęs Lietuvos Respublikos Aukščiausios Tarybos organizuotas spektaklis, kuriame nebuvo nieko tikra: žuvusieji - tai lavonai, atvežti iš morgų ir dėl įtikinamumo suvarpyti kulų ar pervaziuoti mašinų (atseit tankų), o tariamų sužeistųjų parodymai visi melagingi.

- Nepavyks tiems bjaurybėms apgauti pasaulio ir atkurti Lietuvoje buržuazinę santvarką; į rankas valdžią jau perėmė mūsiškiai - nacionalinis gelbėjimo komitetas. Dabar Jermalavičius su Burokevičiumi padarys tvarką - atpigins ir maisto produktų kainas, ir važiamą visuomeniniu transportu !

Mane nuo šių kalbų ėmė krėsti šurpas, ne mažesnis, kaip ką tik išgyventą kraugeriską naktį.

- Ar jūs bent nutuokiat, ką kalbat?!- verkdamą aiškinau aš.- Ar jūs matėte, kaip šaltakraujiškai desantininkai iš tankų ir automatų šaudė į beginklą minią?! Ar girdėjote sužeistųjų aimanas ir dejones?! Ar pergyvenote tą siaubą ir pažeminimą?!

- Nei mes buvom, nei mums to reikia. Ką, mes savo namų neturime, kad naktimis šlaistytumėmės po gatves kaip kokios valkatos?- su aiškia neapykanta balse atrėžė viena Burokevičiaus šalininkė, nuo kurios trenkė dar neišsigaravusios degtinės tvaikas, ir kuri, matyt, naktį praleido tikrai "turiningai".

- O aš buvau ir viską mačiau savo akimis. Niekam nelinkėčiau tokio siaubo išgyventi. Pati pareinu su sužeista galva. Negi ir šie tvarsčiai jums nieko nesako?

- Ir manai, kad tavimi patikėsime?- sarkastiškai nusijuokė kita politikierė.- Po tais tavo tvarsčiais nieko nėra! Ar ne taip?! Tu juk tokia pat apsimetėlė ir melagė, kaip ir visi tavo "bendražygiai".

Po šių užgauliojimų pajutau, kaip man ima trūkti oro. Iš pradžių norėjau nuplėšti nuo galvos tvarsčius, parodyti savo kaimynėms žaizdą ir pasakyti tai, ką anuomet sakė Jėzus Tomui:

- Nebebūkite, mielos kaimynės, netikinčios, įtikėkite!

Tačiau to nepadariau, nes supratau, jog žmogaus, kuris yra senosios supuvusios santvarkos mankurtas ir aklas vergas, niekas neprivers įtikėti į laisvę, šviesius žmogaus siekius ir viltis. Apsisukusi, patraukiau link laiptinės durų, palydima rusiškų keiksmažodžių ir neapykanta persunktų replikų:

- Apsimetėlė, nacionaliste, nelaiminga lietuvė...

Vėliau visos trys mano kaimynės tapo aktyvios jėdinstvenikės, dalyvaudavo visuose "Jėdinstvos" mitinguose, į laiškų dėžutes primėtydavo proklamacijų, kuriose visaip buvo šmeižiama ir juodinama V. Landsbergio bei jo bendraminčių veikla bei nostalgikai gedima brežnevinių laikų.

Jokiu būdu nenoriu pasakyti, kad visi Lietuvoje gyvenantys rusai yra tokie patys, kaip ir minėtos mano kaimynės, tačiau šios moterys savo tautai tikrai garbės nedaro...

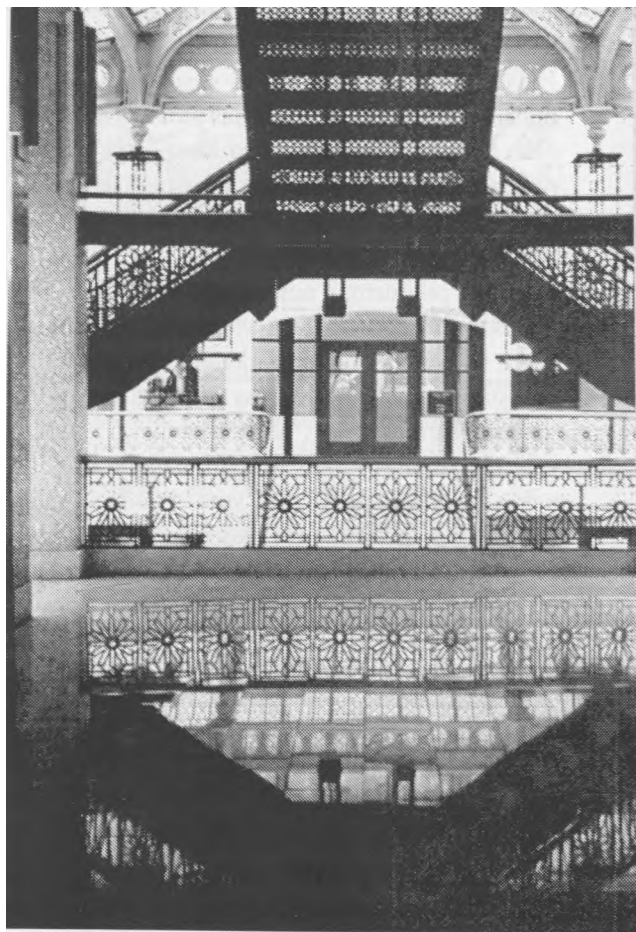
- Ir kaip sugyventi su tokiais žmonėmis? - retoriškai paklausė žilagalvė moteriškė jau nemažo klausytojų būrelio, kurie susidomėję klausėsi jos pasakojimo.

- Na, o kaip Jūsų kaimynės gyvena dabar, ką veikia ir kaip jaučiasi laisvoje Lietuvoje? - paklausė pasakotojos vienas vyriškis.

- Oi, neduok Dieve, jas dabar sutikti laiptinėje ar kieme! Pastoviai girtos, piktos, pilnos pagiežos lietuviams, Lietuvai, valstybinei kalbai ir dabartinei valdžiai. Kaip girdėjau iš kitų kaimynių, dvi iš jų atleido iš darbo dėl girtavimo ir sovietmečiu atsiradusio blogo įpročio viską, ką tik įmanoma, nešti iš darbovietės namo. Todėl jos dabar visai pasiuto...

Po šių moters žodžių daugelis mįslingai palingavo galvomis ir pagalvojo, jog reikia būti šventuoju, norint sugyventi su tokiomis kaimynėmis, purvais bedrabstančiomis tai, kas tau brangu ir šventa.

- Oi, mieloji ponია,— staiga nutraukė tylą graudus jaunos moters balsas, Jūs su savo kaimynėmis nors ir matotės, nors ir viename name gyvenate, tačiau, ačiū Dievui, ne viename bute.

The Rookery, Chicago, Illinois

O man Dievulis tokį kryžių davė, jog jį nešti darosi per sunku... Pati esu lietuvė, o ištėkėjau už lenko - gero, doro, darbštaus ir giliai tikinčio žmogaus. Tuo metu, kai susituokėme, Lietuvoje prasidėjo Atgimimas. Abu su vyru stengėmės nepraleisti nė vieno Sąjūdžio mitingo, įsirašėme į Valančiaus blaivininkų draugiją, abu kartu džiaugėmės atgimstančia Lietuva, o lemingąją sausio 13-osios naktį susikibę už rankų stovėjome prie Aukščiausios Tarybos Rūmų, pasiruošę verčiau žūti už Lietuvos laisvę, nei jos netekti.

Tačiau vyro tėvas (kaip bebūtų keista) - visiškai priešingas žmogus. Jis nekenčia visko, kas mums su vyru yra brangu. Jis niekina lietuvių kalbą, taip sunkiai iškovotą nepriklausomybę, jis ilgisi senų stalininių laikų ir griežia dantį ant konservatorių partijos bei jos lyderių. Paskutiniu metu į jo neapykantos lauką pateko kunigai, Bažnyčia ir net pats Aukščiausiasis.

Baisiausia, kad šis žmogus sėja neapykantą j mūsų vaikų širdis, bandydamas juos sukiršinti su savo tėvais. Seniau šešuro despotiškumo ir pykčio auka buvo jo žmona, neseniai iškeliavusi Anapilin (neatlaikė moteriškos širdis), dabar šia auka tapau aš...

Tam pikčiurnai neįtinku niekuo: jam nepatinka, kaip aš auklėjau vaikus, kaip gaminu valgį, kaip rengiuosi ir tvarkausi... Tačiau liūdniausia būna, kai šis baisus žmogus prisigeria iki žemės graibymo... Tada man nieko nelieka, kaip tik pasiimti vaikus ir bėgti iš namų ieškotis nakvynės kitur. Kiek kartų vyras bandė sutramdyti savo tėvą, kiek kartų bandė aiškintis su juo geruoju ar bloguoju - viskas veltui. To žmogaus jau, matyt, niekas nepakeis. O mūsų šeimai nieko nelieka, kaip tik taikytis su esama padėtimi, nes gyvename šešuro namuose ir neturime galimybių nusipirkti ar išsinuomoti buto... Beviltiškiausiomis minutėmis aš suklumpu maldai ir meldžiu šio žmogaus Angelą Sargą, kad apšviestų jam protą ir atvestų į doros kelią...

- Atsikuriančioje valstybėje visiems nelengva gyventi, kai iš griuvusių reikia prikelti tai, kas sąmoningai buvo naikinta ir niokota sovietmečiu- trūksta lėšų, patirties, dažnai net palūžtama,- samprotavo pagyvenęs vyriškis,- tačiau tie, kurie turi savo idealą, kurie nepraradę vilties, tikėjimo ir noro visas jėgas, darbus ir sumanymus paaugoti dėl šviesesnės ateities, niekada nepasiduos. Aišku, tiems, kuriems čia viskas svetima ir nepriimtina, kurie gyvena tik nostalgikiškais prisiminimais apie senus laikus ir neapykanta viskam, kas vyksta šiandien, yra labai sunku. Jie jaučiasi nereikalingi, atstumti, nepritamantys...

- Tai ar ne geriau tokiems žmonėms, kuriems Lietuvoje nepatinka gyventi, važiuoti į tas šalis, iš kurių jie yra kilę ir kur kalbama jų gimtąja kalba?! - pasipiktinusi kalbėjo jauna inteligentiška moteris.

- Kad tai būtų paprasta!- nusijuokė vyriškis.- Tie žmonės nepritaptų ir svetur, juk gyvenimas vietoje nestovi, ir istorijos rato atgal nepasuksi! Tai žmonės be tėvynės- paukščiai be lizdų, deja, tokių yra ne vien iš kitataučių,

tačiau ir iš pačių lietuvių tarpo...

- Visiškai su Jumis sutinku,- pritarė vyriškiui jauna mergina,- geriau pasižiūrėkime į pačius lietuvius. Ar daug liko mūsų sąmoningų, neverkšlenančių dėl materialinės gerovės, pasiryžusių visą save paaugoti dėl taip sunkiai iškovotos laisvės ir nepriklausomybės. Savo darbovietėje nuolatos girdžiu lietuvių bendradarbių padūsavimus, kaip gera buvo gyventi seniau, kai pieno butelis kainavo tiek, o batonas tiek kapeikų, tačiau kai aš paprieštarauju ir bandau įrodyti jiems, kad laisvė yra neįkainojama, jog dabar mums nereikia drebėti dėl kiekvieno ne taip pasakyto žodžio, jog patys esame savo laimės kalviai, lieku nesuprasta, o gal net ir pasmerkta.

Tie patys rinkimai į Prezidento postą parodė, kas iš mūsų yra kas. Lietuva tarsi pasidalijo į dešiniąją ir kairiąją stovyklas ... Kai kada verčiau buvo nutylėti, už ką balsuosi, jei nenorėjai įsigyti amžinų priešų...

- Daug dabar Lietuvoje kalbama apie santarvę, sugyvenimą, daug apie tai kalbėjo ir kandidatai į prezidentus, tačiau kaip mažai tos santarvės buvo per visą rinkiminį laikotarpį! - įsiterpė į žmonių pokalbį guvus senukas, mielai visiems parodos dalyviams dalinęs savo paties 1991-ųjų metų sausio 13-ąją darytas nuotraukas. - Pasižiūrėkite į Seimą. Ar ne begėdiškai LDDP šmeižė, juodino profesorių V. Lansbergį? Ar ne begėdiškai jie kiršino Lietuvą, o po to lyg Poncijus Pilotas nusiplovė rankas? Pamenu dar tuos laikus, kai badavome prie Katedros. Pro badautojus su sarkastiška šypsenėle praėjo vienas dabartinis LDDP lyderis ir pasakė, kad veltui stengiamės, - Lietuva niekada nebus laisva, nes jai to visiškai nereikia... Dabar šis ponas pasipūtęs lyg povas vaikštinėja po Seimo rūmus, aplink save sėdamas pyktį ir melą. Tai kaip gi galima sugyventi su tokiu žmogumi, kaip su juo galima užauginti santarvės medį?

Ilgai dar parodoje netilo kalbos ir diskusijos, ilgai dar žmonės vieni su kitais dalinosi savo mintimis. Visi pritarė naujai išrinktam prezidentui Valdui Adamkui, jog Lietuvai labai reikia santarvės, ir vylėsi, kad jam pavyks tą

santarvę gražiu ir tvirtu Lietuvos girių ąžuolu užauginti.

Kai išėjau iš Seimo rūmų, lauke jau temo, tačiau gaivus pavasariškas oras visiškai nepriminė viduržiemio; atvirkščiai, buvo taip šilta, jog norėjosi atsisagstyti paltą ir truputį atvėsti nuo ką tik parodoje liepsnojusią kalbą ir diskusiją.

Ėjau Gedimino prospektu, o galvoje, it išjudintame avilyje, knibždėjo visokiausios mintys, atgarsiai to, ką mačiau ir girdėjau, vertinimai ir samprotavimai. Pro mane plaukė įvairiausi žmonės: gražiai pasipuošusios ponios solidūs vyrai su mobiliaisiais telefonais rankose; vargšai apdriškę benamiai, nešini iš patvorių surinktais buteliais; berniukas, sėdintis ant šaligatvio ir prašantis išmaldos; sena suvargusi moteriškė...

- Dieve, kokie mes visi skirtingi. - pagalvoju aš. Kiekvienas gyvename savo gyvenimą taip, kaip galime, kaip mokame, kaip išgalime ar tiesiog taip, kaip mums patinka. Tačiau visi gyvename po tuo pačiu Lietuvos dangumi, alsuojame tuo pačiu oru ir svarbiausia- kokie skirtingi bebūtume- esame vieno Dievo vaikai. Todėl kiekvieną žmogų priimkime tokį, koks jis yra- su jo dorybėmis ir ydomis, savita pasaulėžiūra ir gyvenimo būdu. Kiekviename iš savo priešų matykime ne vien tamsiąją, bet ir šviesiąją, teigiamąją pusę. O jei tas vadinamasis priešas akivaizdžiai elgiasi nederamai, nepulkime jo smerkti ir kritikuoti, bet pabandykime suprasti, kas jį verčia taip elgtis: gal jam sunku pragyventi materialiai, gal žmogus prarado dvasios ramybę, gal jį patį dėl kažko graužia sąžinė, ir, norėdamas užslopinti jos balsą, jis viską daro diametraliai. Tiesa, kartais su žmogumi sugyventi būna labai sunku, kartais jis nesupranta ar tiesiog nenori suprasti tavo skirtingumo, todėl tave žemina ir įžeidinėja, tačiau, kaip kad sakydavo mano močiutė, niekada nereikia į blogį atsakyti blogiu. Tada to blogio dar daugėja.

O jei prieš blogį eini su gėrio ginklu- tu mūšį laimėsi. Todėl nusišypsok tam, kas tave užgavo, palinkėk jam visa ko geriausio, o pats tyliai pasimelsk už tą žmogų, prašydamas jam

Dievo malonės, ir pats nustebsi, kaip greitai neseniai buvęs priešas taps tavo draugu. Ne kumščiai ar barniai išsprendžia ginčus, bet Meilė- meilė artimui, kuris nors ir skirtingu keliu, tačiau keliauja tą pačią kelionę- į Amžinuosius Tėvo namus...

Čia, matyt, ir glūdi sutarimo ir santarvės paslaptis.

Kitą dieną išaušo skaištus saulėtas sausio 13-osios rytas— visai kitoks nei tada, prieš septynerius metus, kai žemė, dangus, medžiai, namai ir žmonės atrodė tokie liūdni ir niūrūs. Ir Simukas, miegantis šalia manęs, dabar jau toks didelis užaugęs, rudeni į pirmą klasę eis.

- Mamyte, šiandien mano gimtadienis! - staiga pabudęs, džiugiai pareiškė vaikas.

- Žinau, vaikel, žinau, tavo gimtadienio paminėti tikrai neįmanoma, apie jį galima būtų ilgiausią romaną parašyti.

- Kodėl, mamyte?

- Todėl, kad tu gimei 1991-ųjų sausio 13-ąją, pusę trijų nakties, būtent tada, kai kažkas atidavė gyvybę už Lietuvos laisvę...

- Man tėvelis sakė, kad tada tankai ir nedori desantininkai nužudė daug žmonių.- rimtu veidu aiškino berniukas.

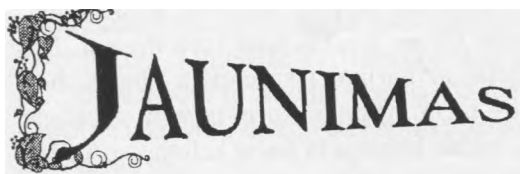
- Taip, tikrai daug; taip jau buvo likimo lemta kažkam tą naktį ginti Lietuvos laisvę, kažkam už ją žūti, o kažkam- gimti, kad ateityje taip sunkiai iškovotą laisvę puoselėtų ir brangintų kaip didžiausią dovaną.

- O ar šiandien eisime aplankyti tų žuvusiųjų kapų?

- Žinoma, kaip ir kasmet. Nueisime, uždegime žvakutes, pasimelsime ir paprašysime laisvės gynėjų, kad jie užtartų pas Dievą Lietuvą, jos žmones ir santarvę, kurios šiandien mums taip reikia.

- O kas tai yra santarvė?- paklausė vaikas.

- Santarvė... Tai, kai visi žmonės myli ir gerbia vieni kitus taip, kaip aš tave, o tu mane,- atsakiau ir stipriai priglaudžiau sūnų prie savęs.

KOKS TURĖTŲ BŪTI ŠIŲ DIENŲ KUNIGAS

(Jaunimo grupėje premijuotas rašinys)

Nijolė Sabonytė

m m m m m m m m m m

Reikia žmonių užgydyti žaizdoms, negalei nugaleti, pasakyti Tiesai ir išmokyti Gėrio. Reikia žmonių tarnauti žmonėms ir dalyti vertybes, vadovauti ir ginti nuo Blogio...

Lygiai reikia ir tokių žmonių, kurie kalbėtų kaip varpai kadaise visose šventėse, audroms artėjant, skausmų dienomis, kurie pradėtų maldą ir giesmę, tarnautų altoriui, visada ir visur pasakytų Dievo žodį, pašauktų patį Dievą ir Jį paduotų žmogui. Dievo vardu atleistų nuodėmes, palydėtų mirusius, laimintų ir šventintų visa, ką tik laiminti galima, vadovautų Dievo Bažnyčiai pasaulyje. Reikia kunigų. Pašventintų ir šventų!

Kunigystė yra tarnystė. Ji visa yra skirta Kristui ir žmonėms, ji įsteigta žmonių ir Bažnyčios bendrijos labui. "Viešpats aiškiai pasakė, kad rūpestis savo kaimene yra meilės Jam įrodymas" (Sv. Jonas Auksaburnis, Sac 2,4). Kunigystė yra Jėzaus Širdies meilė. Tačiau reikia apsivalyti pačiam, prieš apvalant kitus. Reikia įgyti išminties, kad būtų galima jos mokyti kitus. Reikia tapti švyturiu, norint apšviesti kitus, pačiam artintis prie Dievo, norint kitus prie Jo vesti, būti Šventam, kad galima būtų šventinti, vesti už rankos ir išmintingai patarti. Tad kas yra kunigas?

Jis - tiesos gynėjas, jis stoja greta angelų, su archangelais šlovina Dievą; į dangaus altorių siunčia atnašų aukas, tampa Kristaus kunigystės dali-

ninku, atnaujina kūriniją, atkuria joje Dievo paveikslą, parengia ją dangaus gyvenimui, o svarbiausia: pats tampa sudievinas ir kitus sudievina.

"Matydamas minias, Jėzus gailėjosi žmonių, ne jie buvo suvargę ir apleisti lyg avys be piemens" (Mt 9,36).

"Jūs buvote tarsi paklydusios avys, o dabar sugrįžote pas savo sielų ganytoją ir Sargą" (1 Pt 2,25)

Ar ne mums tinka šios skaudžios ir guodžiančios mintys? Mūsų sumechanintomis ir pasiūpinto kupinomis dienomis nelabai kas nori jaustis ir vadintis klusnia ar klystančia aivele. Bet ateina valandos, kada gyvenimo nuovargis, pasimetimo ir nesaugumo jausmas nukerta didžiavimąsi. Tada mes nesiurtydami leistume, kad paimtų mus ant pečių ar ant rankų tas stiprus ir rūpestingas Piemuo.

Ne vien prislėgimo ar silpnumo valandą gera turėti nepražudančių, visus savuosius išganantį Ganytoją, Išganytoją, galintį mus užtikrinti: "Aš esu vartai. Jei kas eis per mane, bus išgelbėtas. Jis įeis ir išeis, ir ganyklą sau ras" (Jn 10,9). Tiesos žodžio pievas, dvasios jėgų upelius, rimties patunksmę kaitroje.

Dėl gyvenimo dinamiškumo mes esame sutrikę: stulbinantys pasikeitimai veda prie nepažįstamų durų. Melas slepiasi už "demokratijos" ir kitų žodžių. Būtis dar smarkiau įtempia gyvenimo stygas. Dievas - sau, o gyvenimas - sau. Jei susilieja į vieną, tai tik kančios metu: mirus artimam žmogui, užklupus ligai. Ar gali kunigas grąžinti Kristaus mokymą jį praradusiems žmonėms? Koks jis turi būti, kad mes, žmonės, juo tikėtume ir sektume?

Kunigas turi būti išsilavinęs žmogus, šviesus, kaip žiburys ant kalno, kad nepaklystume per klaidų girias žengdami, kad mūsų širdys ant jo rankų kiltų iš žemės skausmo aukštyn...

Jis negali pavargti, nes tūkstančiai ateis ir reikalaus meilės, užuojautos, gero šypsio, tėviško jautrumo šilumos. Jis turi išdrįsti pasaulyje, kuris tikrai nebemoka (o ar kada mokėjo?!) mylėti, būti MEILE, neatstumiančia nė vieno.

Kunigas turi būti visada stiprus - stipresnis negu mes, kad atsiremt galėtų palūžę ir nualintos sunkių kovų mūsų širdys. Ir silpnas jis tebūna, kad

puolusį suprastų, kad pakeltų rankas - tarsi medžio šakas, kuriose susisuktų lizdą kančios iškankinta vilties paukštė, kad širdį - lyg dykumą — vėlei prikeltų gyventi, kad nepasmerktų nusidėjėlio užmušt akmenimis... Tai jis pats pirmas turėtų ateiti pas bėdos ištiktuosius, apleistuosius ir vienišuosius. Savo gyvenimu jis turi padaryti regimą Kristaus gailestį.

Kunigas turi būti kilnus ir didis, nešantis pareigų našta, slepiantis savąjį skausmą ir dalijantis duoną, vedamas pašaukimo. Besinešiojantis tai, ką mes vadiname Dangum. Savoj širdy. Ir negailintis to visiems. Net - dalijantis - noriai ir gausiai...

Jis - ir rūstus teisėjas turi būti, kad teistų tik teisingai, kaip Viešpats. Juk Kristus ne vieną kartą barė ir smerkė teisiuosius. Ir ne vieną kartą kaip pavyzdį rodė nusidedančiuosius. Dėl to, kad anie teisieji nebuvo tikri teisieji. Kristus mato kiaurai ir sprendžia teisingai.

Kunigas — ir mažas turi būt, kad pasilenktų prie silpno, klystančio ir menko, ir - švelnus būti, nes tiktai meilė gydo visas negyjančias žaizdas, nušluosto nevilties ašaras, uždega tamsoje kelrodę žvaigždę.

Kunigas turi būti šventas, nesuteršti Kristaus dovanos. Kas per jį vyksta, turi išlikti gryna. Dvasinė Šventimų sakramento galia yra panaši į šviesą: kas turi būti apšviestas, gauna ją spindinčią.

Kunigas turi būti kitoks kaip mes visi, ir - mūsų brolis... Per šventimus Kristus jam suteikia kunigiškąją galią ir drauge malonę kunigiškai gyventi ir veikti. Kunigystės sakramentas įspaudžia sieloje neišdildomą žymę. Pašvęstasis yra ypatingu būdu susijęs su Kristumi, dangiškuoju Kunigu, ir į jį panašus. Savo kunigiškos galios jis negali prarasti niekuomet, jo rankos ir kakta Kristaus ženklų amžiams pažymėtos, jam atiduotos mūsų širdys ir mūsų likimai - kaip žiedai - įpinti į jojo kelią... Per jį mums prabyla Dievo lūpos, per jį Dievas ateina pas mus, laimina, gydo, atleidžia, išgano. Todėl ir norime, kad kunigas mums būtų MEILĖS atspindys.

Šiandien, deja, daug visokių “mokytojų”, visokių “pranašų” ir “ganytojų”.

Jau pats Kristus pastebėjo ir įspėjo, kad buvo (ir bus) ne tik gerų ganytojų, o ir “vagių” bei “plėšikų”, ir “samdinių” (plg. Jn 10,1).

Vagis ateina vien tik vogti, naikinti. Jis išveda iš “kaimenės” (Bažnyčios) ir tiesaus kelio.

Kaip atskirti ganytoją nuo “vagies ir plėšiko”?

Geras ganytojas veda Bažnyčios nurodytu keliu: Jis yra panašus į Kristų. Jis neieško savo naudos, o aukojasi už kitus. Tokio kunigo mums reikia. Ir mes (mes - tai visi, kuriems reikia kunigo pagalbos, kad galėtume siekti pilnaprasmio ir aukščiausiojo tikslo) norime jam padėti, kiek leidžia mūsų galimybės. Mes norime jį pakviesti: pasilik šalia mūsų. Leisk Tave matyti. Kalbėk su mumis, švėsk kartu, ginčytkis kartu su mumis, melskis už mus. Mums bus liūdna, jei mes savo parapijoje turėsime kunigą, bet neturėsime Kunigo - brolio Kristuje.

Nenutolk nuo mūsų taip toli, kad mes Tavęs nepripažintume vienu iš mūsų. Būk atsargus: mes visi keliaujame gyvenimo dykuma, bet šalis, kurioje mes galėsime ramiai apsistoti, mums yra išpranašauta. Ir nepavark, nesustok, nes Tu atstovauji mūsų bendriems reikalams, vieniji mus Dievo meileje.

Kai bažnyčioje yra TAS, kuris išklauso, gydo, sutaiko, jis tampa tuo, kas joje yra šviesiausia, - grynų Meilės atspindžiu ir... užuojautos bedugne.

Ir kai norisi, kai reikia, kad sklistų Dievo Tiesa žemėje, kad kunigas uždegtų žmonių širdis, teprimena jam ir mums Viešpats,

*kad vadovauja tiktai tas,
kuris pats pirmas eina.
uždega tik tas, kuris pats dega.
Patraukia tiktai tas, kuris pats
stiebiasi aukštyn, kaip augančio
medelio viršūnė, ir kurio gyvenimas
paprastas ir darbai paprasti...*

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS SJ ŠNEKAMOJI BAŽNYČIOS KALBA IR DAR ŠIS TAS

Vytautas Vitkauskas

Katalikų Bažnyčios (iš dalies ir protestantų) istorija rodo didelę savo įtaką lietuvių kalbai. Mūsų bendrinės kalbos istorija yra tarsi visi šeši šimtmečiai po krikšto.

Krikščionių bažnyčios, kur buvo vartota lietuvių kalba, visose vietose išlaikė gyvą lietuvių kalbą, o kur buvo nukrypta vartoti kitas kalbas, ten lietuvių kalba užgeso (Karaliaučiaus kraštas, Vilniaus apylinkės). Pakylėtu jausmu Dievo žodis smigte smigo į tikinčiųjų galvas ir širdis, skatino vartoti gyvą, lanksčią ir taisyklingą lietuvių kalbą. M. Daukšos, K. Sirvydo, J. Jaknavičiaus, J.A. Giedraičio, J. Skvirecko, J. Matulaičio, J. Laukaičio, dabar V. Aliulio, A. Rubšio, Č. Kavaliausko ir kitų Bažnyčios didžiųjų veikėjų darbai, žodžiai tai puikiai parodo. Turime puikiai kalbą išverstus Šventojo Rašto tomus, jų aiškinimus, esame girdę (ir girdime ne vieno) gražiai lietuviškai sakomus pamokslus. Kokio tipo jie turi būti, ne mums aiškinti, bet dažnai tai yra sujaudinto žmogaus inteligento, ganytojo pašnekesys su tikinčiųjų būriu ar būreliu, laukiančiu Evangelijos tiesų paaiškinimo, paakinimo klausyti Dievo ir Bažnyčios įsakymų. Tai tautos dvasinio gyvenimo pagrindas, gimtosios kalbos ugdymo mokykla.

Sudėtingo mūsų gyvenimo laikais Bažnyčia išlieka didžiausią tautos pasitikėjimą turinti kultūros tvirtovė. Daug jos tarnų, vadovų turi išsiugdę taisyklingą, paveldėtą ir tikslingą kalbą. Ne tik Vilniaus, Kauno, Panevėžio, Birštono, Druskininkų ir kitose bažnyčiose skamba gražus ir brangus lietuvių kalbos žodis, grakšti konstrukcija, poetinė frazė.

Žinoma, kartais pasitaiko ir nuokrypų. Bažnyčios kalbos negalima atskirti nuo visos aplinkos kalbos. Nemaža dalis kunigų yra išgyvenusi gulago kančios kelius, mokyklose menkai buvo pamokyti taisyklingos kalbos, todėl būna ir kalbos pelų, ypač vertinių, svetimybų.

Kai per didžiųjų Šiluvos atleidų baigimo dienos pamokslą išgirsti sakant *didelis ačiū* (=labai, didžiai ačiū): *Vilniaus katedroje grabas randasi* (=yra) *skiepe* (=rūsiose); *Užsidėjo* (=Apsivilkio) *sutaną*; *Pasakykite, prašau* (=Prašom pasakyti), *kur yra kitaip*; *Ateikite, prašau* (=Prašom ateiti) *pasiklausyti koncerto* ir t.t., pagalvoji su liūdesiu, kad ir nenorint primestos kalbos blogybės veržiasi iš dorų žmonių lūpų.

Kartais sušlubuoja sintaksė, ypač šalutiniai sakiniai: *Kad kalbėti* (=Jei kalbėtume), *reiktų daug ką pasakyti*; *Jei sakyti atvirai* (=Atvirai sakant), *esame nepareigingi ir kt.*

Kartais kitaip turėtų būti vartojami ar valdomi žodžiai: *gerų norų vedinas* (=vedamas): *Jis atstovauja tikinčiuosius įtikintiesiems*; *Tikiu į Dievą Tėvą* (=Dievą Tėvą): *Kreipkitės pas mane* (=į mane): *Renkamos lėšos kunigų seminarijų išlaikymui* (=kunigų seminarijoms išlaikyti) ir t.t.

Mūsų kalbos morfologija nepripažįsta priešveiksnių formų *dvasiniai* (=dvasiškai), *protiniai* (=protiškai) *atsilikęs*; *principe* (=iš principo); *to pasėkoje* (=dėl to) *įvyko nelaimė*; *galimai greičiau* (=kaip galėdami, kaip galima greičiau) *atsiliepkite* ir t.t.

Kažin ar konfesiniai lotynizmai ir tarptautiniai žodžiai turi būti taip gausiai vartojami Bažnyčios vadovų mokymuose. Žodžiai *sufraganas*, *diecezija*, *kontempliuokime*, *kontempliacija* ir dešimtys kitų daro kalbą neišraiškią, sunkiai suprantamą tikintiesiems. Svetimybės tartum rodytų tam tikrą susvetimėjimą, puikavimąsi mokytumu, didesnę ar mažesnę atsiribojimą nuo paprastų žmonių.

Nors Bažnyčios leidžiamos knygos yra gerai redaguojamos, bet šis tas išeina ir su nukrypimais. Teko jau rašyti apie klaidas ir klaidėles maldų knygelėse ir kitur, bet štai 1996 m. išėjusioje knygoje *Naujojo Testamento egzėgezė grupėms* visko galima rasti apščiai (tekstą redagavo ir adaptavo sesuo Aušra Katiliūtė, *imprimatur* Sigitas Tamkevičius): *kuo Jonas piktinosi fariziejuose ir*

TĖVYNĖJE

Paruošė Marija A. Jurkutė

KAUNO 12-AJAI VIDURINEI MOKYKLAI - S. LOZORAIČIO VARDAS

Kauno 12-ajai vidurinei mokyklai suteiktas Stasio Lozoraičio vardas ir nuo šiol ji vadinsis Kauno Stasio Lozoraičio vidurinė mokykla. Pasižadinti iškilios Lietuvos asmenybės S. Lozoraičio vardu pageidavo mokyklos bendruomenė. Šiam mokyklos norui pritarė ir ponia Daniela Lozoraitienė, neseniai viešėjusi mokykloje. Be to, mokyklos bendruomenė mano, jog S. Lozoraičio atminimas kol kas nėra pakankamai įamžintas Lietuvoje, tad jo vardo mokykla bus vienas iš pagarbos ir atminimo ženklų. Mokyklos muziejus renka medžiagą apie S. Lozoraitį ir sausio mėnesį žada mokykloje atidaryti jam skirtą parodą. (*Kauno diena* Nr. 270)

DAINA — IŠTIKIMOJI NEPRIKLAUSOMYBĖS KOVŲ PALYDOVĖ

Lietuvos kariai nuo šiol galės dainuoti tas dainas, kurias dainuodavo jų protėviai. Lietuvių

literatūros ir tautosakos institutas parengė ir išleido rinkinį "Nepriklausomybės kovų dainos".

Jame sudėta 173 dainų tekstai ir 90 melodijų. Be to, knygoje yra įvadinis skyrius, prisiminimai ir komentarai. Leidinį sudarė instituto mokslinės darbuotojos Vita Ivanauskaitė ir Jūratė Gudaitė, apipavidalino dailininkas Saulius Chlebinskas. Jos išleidimą parėmė nepriklausomybės 80-mečio minėjimo komisija.

Tai nepaprasta knyga. Pirmą kartą išleidžiamos dainos, kurios gimė nepriklausomybės kovų apkasuose ir skambėjo iki 1940-ųjų metų, kai buvo likviduota Lietuvos kariuomenė. Ir šių dienų kariaims bus įdomu žinoti, kad Lietuvos kariuomenė gimė kartu su dainomis. 1918-1920 metais, kaip ir 1991-ųjų sausio 13-osios naktį, ginti Tėvynę padėjo daina. Naujasis leidinys dar kartą patvirtina, kad daina yra ištikimoji kelių į Nepriklausomybę palydovė. (*Kauno diena* Nr. 236)

KAUNO ZOOLOGIJOS MUZIEJUJE - UNIKALUS EKSPONATAS

Dabar kauniečiai žirafą galės pamatyti ne tik Zoologijos sode, bet ir Tado Ivanausko zoologijos muziejuje. Atnaujintoje muziejaus ekspozicijoje žirafą Benas tapo didžiausiu mažųjų lankytojų džiaugsmu.

Žirafos iškamšos gamybos technologija niekuo nesiskiria nuo kitų žinduolių. Kailis buvo

sadukiejuose (=kuo Joną piktino fariziejai ir sadukiejai) 24; *Sugebėjimas būti maloniū* (=maloniam)\ nes yra vidiniai (=vidumi, vidujai) stiprus 27; *Ką reiškia išsireiškimas* (=posakis, pasakymas) 28; *Kokios išvados* (=Prie kokios išvados) priėjo mokiniai apie Jėzų; Kokio tikslo *vedinas* (įvedamas) nueitum net šimtą mylių 54; tavo draugystė su žmogum tampa *tampresniu* (=glaudesniu) ryšiu 156; Koks dalykas šiuo tavo gyvenimo momentu sukelia *tavyje* (=tau) minčių 158; Kokią reikšmę *mergaitės prikėlime* (=prikeliant mergaitę) turėjo didelis Jėzaus troškimas 159; Kaip šie požymiai įtakoja (=veikia) Bažnyčią *visumoje* (=apskritai, iš viso) 358; Kodėl Paulius [...] perspėja apie kalbų *naudojimą* (=vartojimą) viešuosiose garbinimuose? 360; *Taip vadinami* (=Vadinamieji) katalikiški laišakai susideda iš 1 ir 2 Petro laiškų, Judo, Jokūbo ir [...] Jono laiškų 474; Kokiose pasaulio šalyse esi buvęs, *nežinodamas* (=nemokėdamas) jų gimtosios kalbos 270 ir t.t.

Knygų redaktoriai, rengėjai ir tvirtintojai turėtų būti pastabesni, atsakingesni, nes tokie sakymai ir rašymai klibina bendrinės kalbos normas, didina klaidų skaičių. Krikščionių bažnyčios turi būti didžiai kultūringos tautos žodžio brangintojos ir puoselėtojos. Dažniausiai taip ir yra, bet ir neapsižiūrėjimų, abejingumo neturėtų būti.

(*Gimtoji kalba*, 1998. Nr. 10)

ploninamas, rauginamas ir dezinfekuojamas. Net tonos molio prireikė surinkto skeleto aplipdymui. Akis Benui meistrai pagamino iš organinio stiklo, o galvą pasuko taip, lyg ji žvelgtų į lankytojus. Žirafos iškamša muziejui kainavo apie 30 tūkst. Lt.

Muziejaus biologinių preparatų dirbtuvėse neseniai padarytos dviejų orangutangų, smauglio, karpuočio, įvairių žuvų iškamšos. Jas gaminantys meistrai pagal užsakymus įamžina Lietuvos medžiotojų trofėjus bei ekspedicijų laimikius.

Vienas didžiausių Baltijos šalyse Zoologijos muziejus turi per 300 tūkst. eksponatų. (*Lietuvos aidas* Nr. 225)

ATSTATOMA KARALIAUČIAUS KATEDRA

Praėjus 54 metams po Karaliaučiaus katedros subombardavimo 1944 m. rugpjūtį, skambant Wolfgango Amadeus Mozarto "Requiem" buvo iškilmingai pažymėta stogo virš centrinės katedros navos rekonstrukcijos pabaiga.

Pastatyti didžiulį varinį stogą padėjo Hamburge leidžiamo Vokietijos savaitraščio "Die Zeit" fondo surinkti 1,25 mln. markių. Atgijusi katedra, anot Rusijos ir Vokietijos restauratorių, taps Karaliaučiaus atvirumo pasauliui ir jo kultūros simboliu.

Sovietiniais laikais buvo kėsintasi sulyginti su žeme XIV a. statytos raudonų plytų bažnyčios griuvėsius, kurie tariamai priminė Prūsiją ir militaristinę praeitį. Juos išgelbėjo gana gerai išsilaikęs filosofo Immanuelio Kanto kapas. Prasidėjus pertvarkai ir susilpnėjus ateistinėms valdžios nuostatoms, keli rusai 1992 m. įkūrė firmą "Kafedralnyj sobor", kurios tikslas buvo apsaugoti katedros griuvėsius ir pagal galimybes juos atstatyti. Vėliau jie susilaukė finansinės paramos bei konsultacinės pagalbos iš Vokietijos.

Atstačius katedrą, tikimasi, kad į ją sugrįš gyvenimas - čia numatoma rengti kultūros renginius, koncertus, ypatingomis progomis - ekumenines pamaldas. (*Lietuvos aidas* Nr. 207)

ĮKURTAS TARPTAUTINIS KRĖVOS FONDAS

Susirūpinta Baltarusijos teritorijoje esančiu

labai reikšmingu lietuvių istorijos paminklu - Krėvos pilimi. Tarptautinėje konferencijoje, kurią Krėvoje surengė Baltarusijos kultūros fondas, buvo patvirtinti tarptautinio Krėvos fondo nuostatai, išrinkta 15 narių valdyba.

Tarptautinio Krėvos fondo nuostatuose įrašyta, kad Krėvos pilis - vienas pačių vertingiausių tarptautinės reikšmės architektūros paminklų. Fondo tikslas - išsaugoti ir atgaivinti šį paminklą. Pirmieji pilies konservavimo darbai buvo atliekami 1930 metais. Nuo to laiko nieko daugiau nepadaryta, nekalbant apie žalingą laiko ir aplinkos poveikį. Nekonservuoti Krėvos pilies griuvėsiai baigia sunykti.

Konferencijoje buvo prisiminta, kad Lietuva apie 1985 m. padovanojo Baltarusijai visą Krėvos pilies fotogrametrinių matavimų negatyvių plokštelių komplektą. Analogiškas komplektas liko ir Vilniuje. Matavimus pagal Lietuvos kultūros ministerijos programą atliko Vilniaus universiteto specialistai. (*Lietuvos aidas* Nr. 207)

KODĖL MAŽĖJA VIŠTVANAGIŲ

Kad ir kaip ten būtų aiškinama, vis dėlto esame mėsėdžiai. 1915 m. "Mūsų kalendoriuje", kurį sutaisė Liudas Gira, rašoma, kad per 70 gyvenimo metų žmogus suvalgo 3 jaučius, 3 kiaules, 5 veršius ir 15 avinų. Taip buvo apskaičiuota daugiau kaip prieš 80 metų. Per tą laiką gerokai pasikeitė mūsų mitybos struktūra. Avinų beveik nematome, ir veršienos skanaujame mažiau. Užtat vidutiniškai per savo amžėlį dabar, neskaitant galvijų, sutašome apie 6 kiaules ir visą pulką - kokius 200 vištų. Matyt, tai ir yra viena iš priežasčių, kodėl mūsų krašte pastebimai mažėja vištvanagių. Beje, praėjusiais metais į Lietuvą atvežta apie 6 tūkstančius tonų olandiškų, daniškų, prancūziškų vištų kulšelių. Ką užsieniečiai išmeta, mes perkame ir apsilaižydami valgome. Visai suvištėjom.

Mūsų senoliai Kalėdų ir Velykų labai laukdavo dar ir todėl, kad prieš šias šventes slinko ilgo ir sunkaus, vadinamo sauso, pasninko savaitės. Tik nuo 1912 m. "iš dvasinės vyresnybės visi kata-

James R. Thompson Center and the Chicago Title and Trust Tower, Chicago, Illinois.

likai gavo tokius pasninkų palengvinimus: gavėnios metu leista valgyti mėsiską sekmadieniais (kelis kartus), pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais (po vieną kartą)"; O per adventą net trečiadieniais ir penktadieniais buvo leista valgyti pienišką maistą.

Laikotarpis nuo Kalėdų iki gavėnios pradžios buvo vadinamas mėšėdu. Tada žmonės galėjo kirsti lašinius ir graužti kauliukus kiekvieną dieną, išskyrus penktadienius. Todėl, artėjant Kalėdoms, visa Lietuva žvigino, skerdė kiaules. Nors dabar katalikams privalomų pasninko dienų nedaug telikę, nors mėšėdo terminas iš kai kurių žodynų

jau ir dingio, tradicija prieš Kalėdas pjauti kiaules gyvuoja iki šių dienų. (*Lietuvos aidas* Nr. 251, 1997)

VIRŠ BAŽNYČIOS IŠKELTAS NAUJAS KRYŽIUS

Kuršėnų miestelio (Šiaulių r.) Šv. Jono Krikštytojo bažnyčia pasipuošė nauju kryžiumi.

Pusantro šimto kilogramų sveriantį 3 metrų aukščio kryžių kaldino Klaipėdos meistras, jis buvo iškeltas virš bažnyčios bokšto 40 metrų aukštyje.

Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios bokštas nukentėjo karo metais. Surinkus lėšų, praėjusį pavasarį buvo pradėti atstatymo darbai. Užbaigus skardinimo darbus, į naująjį bokštą ketinama įkelti senąjį varpą. (*Lietuvos aidas* Nr. 221)

KADA PRASIDEDA XXI AMŽIUS

Baigiantis XX amžiui, įvairūs oficialūs ir neoficialūs asmenys neteisingai įvardija XXI a. pradžią. Štai Lietuvos radijo laidoje kalbinama būsimo Lietuvos gyventojų surašymo pareigūnė pareiškė, kad gyventojų surašymas vyks 1999 m. gruodžio mėn., t.y. XX a. pabaigoje, o šio surašymo rezultatus sužinosime 2000 metais, t.y. jau XXI amžiuje. Mano supratimu, 2000-ieji metai yra paskutiniai XX a. metai, o XXI a. prasideda 2001 m. sausio 1 d. Manau, pagaliau vieną kartą žiniasklaidoje reikėtų paskelbti tikrą XXI a. pradžios datą. Tada nebus klaidinama visuomenė, sumažės ginčų šeimose bei darbovietėse. (Nijolė Žukienė, "*Lietuvos aidas*" Nr. 187)

IR PREZIDENTŪRAI RŪPI 2000-ieji

Prezidentūroje aptarta preliminarai 2000 metų sutikimo programa, pavadinta *Trilogija trisdešimtajai kartai*, nes tik kas trisdešimta žmonių karta sutinka tūkstantmečių kaitą. Prezidentas V. Adamkus pabrėžė, jog svarbu, kad šventė neapsiribotų vien tik Vilniumi, o taptų visos šalies švente. (*Dienovidis* Nr. 44)

Mokytojas pasakojo vaikams apie čigonų pa-
pročius. Tarp kitko priminė, jog tuokdamiesi čigo-
nai daug molinius indus. Jonukas klausėsi ir pa-
galiau prabilo:

- Jeigu taip, tai mano tėveliai yra čigonai.
- Kodėl tu taip manai?
- Vakar mama sudaužė puodynę ant tėtytės galvos.

*

Nors troleibuse būk džentelmenas — užleisk
vietą moteriškai.

- Bijau ją įžeisti. Pamanys, kad ją laikau senute.

*

Kodėl daugelis ištekęusių moterų pasilieka ir
visur vartoja mergutinę pavardę?

- Todėl, kad pavardė pagal vyrą - nepastovus dalykas.

*

- Mažam berniukui suleido vaistų. Motina klausia dukters, ar jis elgėsi kaip tikras vyras.
- Ne, priešingai. Jis buvo labai drąsus.

*

- Per vestuves tu pažadėjai mane mylėti, gerbti ir būti paklusni, - skundžiasi jaunas vyras žmonai. - O ką tu dabar darai?!

- Tai tiesa, - ramiai atsako žmona, - bet negi aš galėjau tada su tavim pradėti ginčytis prie pašalinių žmonių ir kunigo?

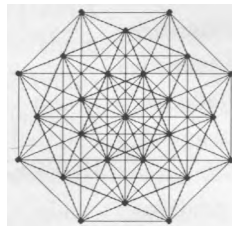
*

Vienas žydų tautybės moksleivis nepabūdavo
ilgiau nė vienoje mokykloje, iš visur jį atleisdavo
kaip nesuvaldomą, nesimokantį tinginį. Nieko
nepadėdavo nė tėvų pastangos. Pagaliau tėvas nu-
tarė nuvežti jį į jėzuitų gimnaziją, maldaudamas
priimti. Buvo susitarta.

Sūnus čia iš pagrindų pasikeitė nuo pat pirmos
dienos: tapo darbštus, pavyzdingas, mandagus.
Stebino jis ne tik mokytojus, bet ir savo tėvus. Tai
buvo mįslė visiems. Pagaliau tėvas paklausė jį,
kas čia atsitiko, dėl ko jis taip staiga pasikeitė.
Sūnus prisipažino:

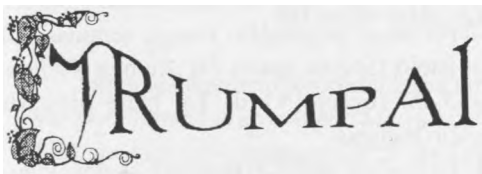
- Kai aš nuėjau į šią gimnaziją ir kiekvienoje klasėje bei koridoriuose visur pamačiau tą prie kryžiaus prikaltą vyrą, tai supratau, jog čia juokų nebus...

*

■ Pal. J. Matulaičio slaugos namai Putname, CT, įsteigti 1968 m., atšventė rugsėjo 13 d. 30 m. sukaktį. Namus administruoja putnamietės Nekalto Prasidėjimo seserys. Per 30 veiklos metų šiuose namuose gyveno 844 asmenys: 506 lietuviai, 338 kiti. Čia seselių globą patyrė 21 lietuvių kunigas. Per tą laiką čia ilgesnį ar trumpesnį laiką dirbo 23 seserys. Jau 18 m. kapelionauja istorikas kun. R. Krasauskas. Sukakties minėjime dalyvavo ir vysk. P. Baltakis OFM.

■ Lietuvos kankinių - arkiv. T. Matulionio, arkiv. M. Reinio, vysk. V. Borisevičiaus beatifikacijos byla tebėra ruošiamą Lietuvoje, telkiama atitinkama dokumentacija. Daugiausia dokumentinės medžia-
gos surinkta apie arkiv. T. Matulionį. Dabar ji papildoma naujais duomenimis apie jo kankinystę. Visų
trijų minėtų kankinių bylos vedėju - postulatoriumi sutiko būti vysk. Jonas Boruta SJ.

■ Lietuvos vyskupų konferencijos generalinis sekretorius vysk. Jonas Boruta SJ rugs. 4-9 d. dalyvavo Maskvoje vykusiam Europos vyskupų konferencijų gen. sekretorių metiniame susirinkime. Pagrindiniai pranešimai buvo ekumenizmo temomis.

■ Rugsėjo 13 d. - pagrindinė Šiluvos atleidų diena - buvo skirta pop. Jono Pauliaus II apsilankymo Lietuvoje penktosioms metinėms paminėti. Ta proga šv. Mišias Šiluvos bazilikoje aukėjo kard. V. Sladkevičius, arkiv. S. Tamkevičius, Lietuvos vyskupai J. Preikšas, A. Vaičius, J. Žemaitis, E. Bartulis, J. Matulaitis, J. Boruta SJ, V. Michelevičius ir R. Norvilą, svečiai iš užsienio - arkiv. Ch. Salatka (JAV), vysk. N. Werbs (Vokietija), mons. J. Šarauskas (JAV) ir daug Lietuvos kunigų.

■ Rugs. 11 d. Kauno Šv. Pranciškaus Ksavero (Jėzuitų) bažnyčioje šv. Mišiomis katechetikos centro aukštesnioji mokykla pradėjo naujus mokslo metus. Šv. Mišias aukėjo mokyklos dir. kun. A. Kasčiukaitis, pamokslą pasakė diak. V. Balčaitis. Katechetų mokykloje yra 130 mokinių.

■ Detroito Dievo Apvaizdos lietuvių parapijos 90 m. veiklos sukaktis buvo paminėta spalio 19 d. Šv. Mišias aukėjo vysk. P. Baltakis OFM, vysk. M. Anderson, kun. A. Volskis, kun. V. Kriščiūnevičius ir kun. W. Stanevičius. Pamokslą pasakė vysk. P. Baltakis OFM.

■ Filosofas kun. dr. Feliksas Jucevičius, atvykęs iš Montrealio, Kanados, lapkr. 8 d. Čikagoje, Jėzuitų koplyčioje, aukėjo šv. Mišias už a.a. Antano Maceinos sielą, o Jaunimo centro mažojoje salėje skaitė paskaitą "Istorija ir legenda maceiniškoje Didžiojo inkvizitoriaus interpretacijoje".

■ Dr. Vytautas Vygantas, ateitininkas, Ateitininkų federacijos garbės pirmininkas, ilgametis pasaulio katalikų intelektualų organizacijos "Pax Romana" pirmininkas, mirė 1998 m. spalio 13 d. Dalias, TX. Palaidotas Putname. CT.

■ Pop. Jonas Paulius II naujai išleistoje enciklike pasmerkė modernių laikų atskyrimą tikėjimo nuo samprotavimo ir ragino visuomenę pasirinkti krikščionišką pasaulėžiūrą, o ne marksizmo ir nihilizmo filosofiją.

■ Spalio 23 d. Kauno savivaldybėje lankėsi "Carito" atstovai iš Italijos. Italai remia kaimiečių šeimas, kurios dėl materialinių sunkumų negali vaikų leisti 5 mokyklas. 80 Kauno našlaičių jau trečius metus galėjo visą mėnesį viešėti ir ilsėtis Italijoje.

■ Prez. V. Adamkus tikisi, kad katalikų Bažnyčios parapijos ir vietos valdžios organai aktyviau bendradarbiaus globojant socialiai remtinus vaikus. Šios srities problemas Lietuvos prezidentas aptarė spalio 5 d. pietų metu su Vilniaus arkiv. metropolitu A. J. Bačkiu ir socialinės apsaugos ministre I. Degutiene.

■ Spalio 11 d. pop. Jonas Paulius II šventąją paskelbė žydę Edith Stein, vėliai: tapusią katalikų vienuole. 1942 m. ji buvo nacių sunaikinta Auschvitzo koncentracijos stovykloje.

■ Ses. kazimierietė M. Bernarda Venskutė mirė spalio 31 d., sulaukusi 95 m., vienuolyno įžaduose išgyvenusi 78 m. Ji buvo muzikė ir beveik visą savo gyvenimą dirbo šioje srityje, mokytojau-dama kazimieriečių vedamose mokyklose.

■ Arkiv. S. Tamkevičiaus lapkr. 5 d. išplatintame kreipimesi paragino Lietuvos žmones prenu-meruoti tik smurto ir nešvankybų nespausdi-nančius leidinius, žiūrėti tik dvasią turinančias TV laidas, nepirkti prekių, kurias reklamuoja smurtinės ir nedoros televizijos bei radijo laidos.

■ Rochesterio, NY, Šv. Jurgio lietuvių parapija spalio 25 d. atšventė 90 m. jubiliejų. Šv. Mišias aukėjo vysk. P. Baltakis OFM ir keletas kunigų.

■ Rugsėjo 22 - 24 d. įvyko Šiaulių vyskupijos kunigų rekolekcijos, kurioms vadovavo prof. kun. dr. Vytautas Vaičiūnas. Rekolekcijose buvo mąstoma apie kunigų bendravimo su parapija ypatybes, akcentuojamas kunigo dvasingumas, nuo kurio priklauso pastoracijos sėkmė.

■ Rugpjūčio 2 d. Šeštokuose, Lietuvoje, buvo švenčiamas miestelio 100 m. jubiliejus ir iš čia kilusio kun. Antano Miluko, JAV lietuvių veikėjo, 55 m. mirties sukaktis.

■ Prisikėlimo parapijos naujų pastatų statybos

pradžią, žemės pamatams prakasimas, Islington, netoli Toronto, buvo atliktas spalio 3 d. Naujų pastatų statybą numatyta pradėti kitų metų pavasarį, o į jas persikelti 2000-ųjų m. pradžioje. Vajuje jau surinkta 912.000 dol., o užsibrėžta sutelkti 1,5 mil. dol.

■ Vilniaus arkiv. metropolitas A. J. Bačkis atstovavo Lietuvai Europos vyskupų konferencijų tarybos visuotiniame suvažiavime Suomijoje, Valamo miesto ortodoksų vienuolyne spalio 1-4 d. Dalyvavo 31 Europos vyskupų konferencijų pirmininkas, vadovavo Prahos arkiv. kard. Miloslavas Vlk. Pagrindinis suvažiavimo tikslas buvo suderinti sielovadinius reikalus, sprendžiant ekumeninius klausimus.

■ Europos "Caritas" regioninė konferencija įvyko Kaune spalio 6-10 d. Dalyvavo apie 100 atstovų iš 38 kraštų. Europos "Caritas" pirm. yra vysk. W. Kenny. Pasak jo, organizacija siekia būti šalia labiausiai pagalbos reikalingų žmonių. Ta proga Kauno arkikatedroje bazilikoje šv. Mišias koncelebravo kard. V. Sladkevičius, arkiv. A. J. Bačkis, arkiv. S. Tamkevičius ir vysk. J. Preikšas. Lietuvoje "Caritas" įsteigė ses. A. Pajarskaitė.

■ Pranciškonų provincijolas kun. Benediktas Jurčlys OFM ir Kretingos parapijos klebonas kun. Gediminas Numgaudis OFM 1998 m. pabaigoje lankė visus pranciškonų vienuolynus Kanadoje ir JAV.

■ Spalio 4 d. Kroatijoje lankėsi pop. Jonas Paulius II ir paskelbė palaimintuoju kard. A. Stepinač. Katalikams A. Stepinač tapo didvyriu dėl ryžtingo pasipriešinimo komunizmui, taip pat dėl atsisakymo atskirti Kroatijos katalikų Bažnyčią nuo Vatikano. Daugelis serbų ir žydų kaltina jį palaičius nacius, nors 1942 m. kard. A. Stepinač pasmerkė fašistinio režimo politiką. Pasibaigus karui, Jugoslavijos komunistinė vyriausybė kardinolą neva už bendradarbiavimą su naciais nuteisė kalėti.

■ Prieš 10 m., 1988 m. spalio 22 d., tikintiesiems buvo grąžinta Vilniaus arkikatedra. Tą dieną šv. Mišios buvo aukojamos aikštėje prie katedros durų. Arkikatedra atšventinta 1989 m. vasario 5 d.

■ Kun. Algirdo Palioko SJ, Palaimintojo Matulaičio misijos Lemonte kapeliono, 25 m. kunigystės sukaktis buvo paminėta spalio 11 d. Lemonte. Bolševikų neleistas stoti į kunigų seminariją, baigė

elektros inžinerijos mokslus. Dirbdamas šioje srityje, slapta baigė pagrindžio kunigų seminariją. Į jėzuitus įstojo 1968 m. spalio 7 d., kunigu iššventintas 1973 m. rugsėjo 11 d. Tai bene pirmasis pagrindžio kunigas.

■ "Bažnyčios chorui 100 metų", skelbia Punsco bažnyčioje įmūryta paminklinė lenta, kuri buvo pašventinta birželio 29 d., per šv. Petro ir Povilo atlydus. Per 1898 m. Velykas pirmą kartą Punsco bažnyčioje suskambėjo vysk. A. Baranausko giesmė "Linksmas diena mums prašvito".

■ Rugsėjo 1 d. Kaišiadorių katedroje buvo aukojamos šv. Mišios miesto moksleiviams. Kaišiadorių I vidurinėje mokykloje kleb. kun. Vytautas Sudavičius pašventino naujai įrengtą tikybos kabinetą.

■ Rugsėjo 6 d. 40 Kaišiadorių vyskupijos įvairių parapijų vaikų ir socialiai remtinų šeimų lankėsi Vilniuje, aplankė Aušros Vartus, katedrą ir įvairias žymesnes istorines vietas. Ekskursiją surengė Lietuvos katalikų moterų sąjunga.

■ Lietuvos ev. reformatų, esančių išeivijoje, metiniai suvažiavimai, arba sinodai, jau daug metų vyksta Čikagoje. Čia 1950 m. įsikūrė užjūrio reformatų Bažnyčios centras. Pirmasis išeivijos ev. ref. išeivijoje suvažiavimas įvyko prieš 50 m., 1948, Vokietijoje, Klein Wittensee. Šiemetiniame, jubiliejiname sinode buvo iškilmingai pagerbta Halina Dilienė, kolegijos (t.y. Bažnyčios vykdomojo organo) prezidentė sulaukusi 90 m. amžiaus. Ji yra a.a. ev. ref. kun. P. Dilio našlė ir a.a. komp. Vlodo Jakubėno sesuo.

■ Kun. Kęstutis Ralys, buv. Daugėlišio parapijos klebonas, senelių ir našlaičių vaikų globėjas, nuo 1998 m. rudens gilina studijas Toronto universitete, Kanadoje. Vilniaus arkiv. A.J. Bačkio ir Vysk. P. Baltakio susitarimu, kun. K.K. Ralys talkiną Lietuvos Kankinių parapijos Mississaugoje sielovadai.

■ Norvegijos karalius Vilniaus Šv. Jono bažnyčioje rugsėjo 4 d. atidengė paminklinę lentą jėzuitų kun. Laurynui Norvegui (1530-1622), kuris darbavosi Lietuvos jėzuitų provincijoje, dėstė Vilniaus jėzuitų akademijoje.

40-asis sukaktuvinis straipsnio konkursas

Siūlome konkursui pasirinkti kurią nors iš šių temų: 1. *Kaip prarandamas ir atrandamas tikėjimas.* 2. *Kai prarandama ir atrandama tautybė.* 3. *Kokie man artimesni kunigai: "tradiciniai" ar "modernistai"?* 4. *Mano svajonių vyras/žmona.* 5. *Ar kultūringas žmogus ir inteligentas yra sinonimai?* 6. *Dabartinio Lietuvos ir išeivijos jaunimo charakteristika.* 7. *Ryškiausios komunizmo liekanos Lietuvoje ir kaip jų atsikratyti.*

Konkurse gali dalyvauti ir suaugusieji, ir jaunimas. Jaunimui priklausys tik vidurinių ir kitų tolygių mokyklų moksleiviai. Jie būtinai turi pažymėti, kad straipsnis skiriamas jaunimo grupei.

Straipsnio apimtis - apie 6 mašinėlę rašyti puslapiai, jaunimo gali būti trumpesni. Straipsnis pasirašomas slapyvardžiu, į atskirą vokelį (ant kurio užrašomas tik slapyvardis) įdedama tikroji autoriaus pavardė, adresas ir telefonas. Vokelis kartu su straipsniu įdedamas į didesnę voką ir siunčiamas redakcijai šiuo adresu: *Laiškai lietuviams*. 2345 W. 56th St., Chicago, IL 60636, USA. Rašiniai turi pasiekti redakciją iki 1999 m. vasario mėn. 16 dienos. Premijų didumą ir skaičių nustatys Vertinimo komisija.

Pageidaujama rašyti mašinėlę, nesugrūsti eilučių ir palikti šonuose paraštes. Visi premijuoti rašiniai spausdinami. Spausdiname ir nepremijuotus, tinkamus mūsų žurnalui.

Vasario 16-oji jau čia pat. Iki tos dienos turime gauti konkurso straipsnius. Jeigu kas dar neatsiuntė, prašome pasiskubinti.

Nuoširdžiai dėkojame "Laiškų lietuviams" rėmėjams

60 dol. auokojo A. M. Rudis

50 dol. auokojo P. Gruodis

40 dol auokojo A. O. Skrebūnas

Po 20 dol. auokojo: K. Rimkus, A. Mikšys, Narušis, V. Šoliūnas, S. Vėbras, S. Jelionis,
V. Laniauskas, J. Ališauskas, A. Plioplys.

15 dol. auokojo V. Gailiūnas.

Po 10 dol. auokojo: G. Reinytė, A. Bikulčius, J. Astas, S. Galesas, R. Banionis, S. Riekus,
O. Abromaitis, S. Vaškys, S. Klevas, P. Gluoksnys, J.P. Rudenis, S.
Kavaliūnas, V. Bakšys, J. Radas, A. Puteris, O. Mažionytė, E. Repšienė.

Po 5 dol. auokojo: V. Maciūnas, V. Pleirys, B. Valavičius, Nek. Prasidėjimo Seserys, V. Damušis, G.
Montvilienė, A. Smilga, A. Lipčienė, V. Skrupskas, P. Petraitis,
S. Kezenius, I. Ulpa.

LAIŠKAI LIETUVIAMS-Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius - Juozas Vaišnys. SJ. Redaktoriaus pavaduotojas-Algirdas Paliokas, SJ. Techninė redakcija - Jonas Kuprys ir dr. Jonas Boguta. Administratorė - Marija A. Jurkutė. Adresas: 2345 W. 56th Street. Chicago. IL 60636-1098 Tel. (773) 737-8400. F:AX (773) 737-0486. "Draugo" spaustuvė. Metinė prenumerata-20 dol., atskiras numeris-2 dol.